

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет фінансів

Кафедра фінансів імені Віктора Федосова

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «Фінанси»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 07 «Управління та адміністрування»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Форма навчання: _____ **заочна**

очна (денна), заочна, дистанційна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему **«Спрощена система оподаткування в Україні: значення та перспективи в умовах воєнного стану»**

(назва теми)

здобувача Батрак Вікторії Олексіївни

(ПІБ, підпис)

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент, Рудик Наталія Василівна

(науковий ступінь, учене звання, ПІБ) _____

(підпис)

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри: доктор економічних наук, професор, Буряченко Андрій Євгенович

(науковий ступінь, учене звання, ПІБ) _____

(підпис)

Київ 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ	
1.1. Теоретичні основи та сутність спрощеної системи оподаткування.....	6
1.2. Нормативно-правове регламентування та інформаційне забезпечення спрощеної системи оподаткування в Україні	14
1.3. Критичний огляд наукових публікацій з проблематики застосування спрощеної системи оподаткування суб'єктами господарювання.....	23
РОЗДІЛ 2 ПРАКТИКА ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	
2.1. Аналіз результативних показників застосування спрощеної системи оподаткування для місцевих бюджетів України.....	31
2.2. Оцінка впливу спрощеної системи оподаткування на економічний розвиток територіальних громад в Україні.....	39
2.3. Практики автоматизації діяльності суб'єктами господарювання підприємницької діяльності на спрощеній системі оподаткування.....	47
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ	
3.1. Зарубіжний досвід спрощеного та пільгового оподаткування суб'єктів оподаткування.....	51
3.2. Реформування спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану та загального економічного спаду.....	55
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61

ВСТУП

Актуальність досліджень. Україна, як держава, що стикається з серйозними соціально-політичними та економічними викликами, потребує ефективного оподаткування в умовах воєнного стану. Спрощена система оподаткування є важливим інструментом для підтримки фінансової стабільності підприємств і стимулювання економічного розвитку. Актуальність цього питання полягає в необхідності оцінити та зрозуміти значення спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану для забезпечення стійкості економіки та фінансової безпеки країни.

Спрощена система оподаткування, яка спрямована на зменшення адміністративного та фінансового навантаження на малі та середні підприємства, набуває особливої важливості в період воєнного стану. Вона дозволяє підприємствам забезпечувати фінансову стабільність та зосереджуватися на виробництві і розвитку, незважаючи на несприятливі умови. З огляду на складний геополітичний контекст та необхідність економічного відновлення країни, дослідження впливу спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану є надзвичайно актуальним та важливим завданням.

Воєнний стан супроводжується економічною нестабільністю, яка вимагає ефективних заходів для збереження фінансової стійкості та підтримки бізнесу. В умовах воєнного конфлікту підприємства потребують підтримки для збереження працездатності та фінансової стабільності.

Малі та середні підприємства відіграють ключову роль у забезпеченні економічної активності та зайнятості в умовах кризових ситуацій. Запровадження спрощеної системи оподаткування може сприяти зменшенню адміністративного та фінансового тиску на підприємства під час воєнного стану.

Таким чином, вивчення цієї теми дозволить глибше зрозуміти, як саме спрощена система оподаткування може впливати на економічний розвиток і стійкість підприємств в умовах воєнного стану в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню питань побудови спрощеної системи оподаткування підприємств присвячені праці Андрущенко В.Л., Давидова Г.М., Дем'яненка М.Я., Деми Д.І., Жука В.М., Лисенка А.М., Магопець О.А., Мельника В.М., Шалімової Н.С. та інших вітчизняних науковців.

Метою дослідження є оцінка результативності функціонування спрощеної системи оподаткування в Україні в умовах воєнного стану та визначення перспектив її подальшого збереження.

Завданнями роботи є:

- розглянути теоретичні основи та сутність спрощеної системи оподаткування;
- описати нормативно-правове регулювання та інформаційне забезпечення спрощеної системи оподаткування в Україні;
- провести критичний огляд наукових публікацій з проблематики застосування спрощеної системи оподаткування суб'єктами господарювання;
- проаналізувати результативні показники застосування спрощеної системи оподаткування для місцевих бюджетів України;
- оцінити вплив спрощеної системи оподаткування на економічний розвиток територіальних громад в Україні;
- охарактеризувати практики автоматизації діяльності суб'єктами господарювання підприємницької діяльності на спрощеній системі оподаткування;
- навести зарубіжний досвід спрощеного та пільгового оподаткування суб'єктів оподаткування;
- описати реформування спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану та загального економічного спаду.

Об'єкт дослідження – є спрощена система оподаткування.

Предмет дослідження – фінансові відносини, що виникають між платниками податків, які перебувають на спрощеній системі оподаткування та державою щодо сплати єдиного податку.

Методи дослідження. Були використані методи економічного аналізу, статистичних досліджень, метод порівняння та групування.

Практична значущість. Впровадження ефективної спрощеної системи оподаткування може допомогти підприємствам зберегти фінансову стабільність та знизити ризики фінансових труднощів під час воєнного конфлікту.

Інформаційною базою дослідження є наукові статті за темою дослідження, монографії, статистичні дані з офіційних звітів Міністерства Фінансів України, Казначейської служби України, Статистичної служби України.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ

1.1. Теоретичні основи та сутність спрощеної системи оподаткування

Спрощена система оподаткування є одним із типів податкових систем, що призначений для спрощення податкового обліку для малого бізнесу та самозайнятих осіб. Основна мета цієї системи полягає у зниженні бюрократичних бар'єрів та скороченні податкових витрат для підприємств з невеликим оборотом, що сприяє розвитку малого бізнесу та підтримує самозайнятих осіб. Теоретичні основи спрощеної системи оподаткування базуються на принципах ефективності, простоти та стимулювання економічної активності. Вона забезпечує значне зменшення кількості податкових зобов'язань, спрощений облік доходів та витрат, а також знижені ставки податків у порівнянні із загальною системою оподаткування [3].

Суть спрощеної системи оподаткування полягає у зниженні адміністративних витрат для підприємців та забезпеченні прозорішого механізму оподаткування. Вона зазвичай включає спрощені форми звітності, обмежений перелік об'єктів оподаткування та знижені ставки податків. Використання спрощеної системи оподаткування може мати як позитивні, так і негативні аспекти, в залежності від конкретних умов країни та характеристик її економіки. Важливо знайти баланс між спрощенням процедур та потребами державного бюджету, а також забезпеченням справедливого оподаткування.

Податкова система в Україні, яка включає сім загальнодержавних податків, чотири місцевих податки та два місцеві збори, створює значні фінансові навантаження

для сумлінних платників. Це ускладнює можливості малих підприємств конкурувати з середніми та великими компаніями. Для підтримки малого бізнесу в Україні запроваджена спрощена система оподаткування, яка не лише зменшує податковий тягар на цю категорію платників податків, але й полегшує облік та звітність щодо нарахування і сплати податків. Це досягається шляхом застосування механізму стягнення податків і зборів, який замінює сплату окремих, визначених законодавством податків і зборів на сплату одного "єдиного податку" (п. 291.2 ст. 291 ПК України) [22].

«Розкриття сутності цього спеціального режиму також відображене у правових висновках Верховного Суду, який зазначає: "спрощена система оподаткування не звільняє суб'єкта господарювання від виконання податкових зобов'язань зі сплати податків, встановлених у п. 297.1 ст. 297 ПК України, а запроваджує нові умови, порядок та механізм їх сплати, а також встановлює можливість відновлення їх сплати на загальних підставах у разі недотримання умов оподаткування за спрощеною системою"» [22].

«Науковці відзначають, що запропонована в Україні модель спрощеної системи оподаткування сприяє розвитку малого і середнього бізнесу, оскільки забезпечує рівність організаційно-правових форм підприємництва, включає можливість поетапного переходу від одного рівня до іншого при зміні критеріїв відповідності, забезпечує об'єктивні умови, за яких рівень податкового навантаження чітко відповідає можливостям суб'єкта підприємницької діяльності сплачувати податки» [3].

Обрання цього режиму оподаткування, який в Україні представлений чотирма групами платників, є добровільним і залежить від власного рішення платника, за умови відповідності вимогам, встановленим до платників єдиного податку. Аналіз груп платників єдиного податку та критеріїв їх розмежування показує, що основою для поділу платників єдиного податку на певні групи є: обмеження за видами діяльності, гранично допустимий обсяг річного доходу та максимально допустима

кількість найманих працівників (ст. 291 ПК України). При цьому, сільськогосподарських товаровиробників виділено в окрему четверту групу. Фізичні особи-підприємці та юридичні особи, які перебувають на загальній системі оподаткування, повинні оподатковувати свої доходи та прибутки за базовою ставкою 18 відсотків.

Наприклад, платники третьої групи сплачують від загального доходу лише 3% у разі сплати ПДВ або 5%, якщо ПДВ включено до складу єдиного податку. Конкретні ставки єдиного податку встановлені лише для платників третьої групи (3% або 5%, залежно від наявності статусу платника ПДВ) та четвертої групи (ставки визначені п. 293.9 ст. 293 ПК України [22], залежно від категорії земель платника та їх розташування). Для платників першої та другої групи на законодавчому рівні визначено лише максимально допустимі розміри ставок єдиного податку (не більше 10% розміру прожиткового мінімуму та не більше 20% розміру мінімальної заробітної плати відповідно). Встановлення конкретних ставок для цих груп делеговано місцевим радам залежно від виду господарської діяльності, розрахованого на календарний місяць. Така диференціація ставок суттєво зменшує податкове навантаження на бізнес, який обрав спрощену систему оподаткування.

Загалом, обрання єдиного податку надає малому та середньому бізнесу низку переваг, таких як: спрощення розрахунків податків, заміна різних форм податкової звітності єдиною, спрощення обліку доходів і витрат, а також можливість вибору сплати ПДВ [5].

«Завдяки цим перевагам та для підтримки економічної стабільності держави в умовах воєнного стану, введеного 24 лютого 2022 року, було ухвалено Закон України № 2120-IX від 15.03.2022 року [8], яким передбачено ряд нововведень у регулюванні спрощеної системи оподаткування на період воєнного стану. Перше нововведення, яке набрало чинності з 01 квітня 2022 року, передбачає, що платники єдиного податку першої та другої груп мають право не сплачувати єдиний податок до припинення або скасування воєнного стану. Однак, зміна обов'язку сплачувати єдиний податок на

право негативно впливає на наповнення бюджету, оскільки навіть ті платники, які продовжують активно вести підприємницьку діяльність і отримувати доходи, звільнені від обов'язку сплачувати податок, що дозволяє недобросовісним платникам зловживати цим правом».

Друге нововведення стосується встановлення на період воєнного стану для платників єдиного податку ставки 2% від загального доходу, яку можуть обрати фізичні особи-підприємці та юридичні особи незалежно від обсягу доходу та кількості працівників. Ця особлива група платників фактично є третьою групою зі зниженою ставкою. Це нововведення не скасовує третю групу, яка існувала до 01 квітня 2022 року.

Суттєвими відмінностями між платниками третьої групи, які використовують особливі умови оподаткування на період воєнного стану, та платниками третьої групи за ставкою 3% і 5% є такі критерії [7]:

- «для платників за ставкою 2% зменшено обмеження за видами діяльності. Цю ставку не можуть обрати:
 1. суб'єкти, які здійснюють обмін іноземної валюти, виробництво, експорт, імпорту, продаж підакцизних товарів, видобуток і реалізацію корисних копалин;
 2. фінансові установи, визначені законом; реєстратори цінних паперів;
 3. відокремлені підрозділи юридичної особи, яка не є платником єдиного податку;
 4. фізичні та юридичні особи - нерезиденти.
- платники за ставкою 2% не мають права бути одночасно платниками ПДВ, оскільки вони звільнені від обов'язку нарахування та сплати ПДВ за операціями з постачання товарів (робіт, послуг) на митній території України. Операції, здійснені платником за ставкою 2%, вважаються такими, що не є об'єктом оподаткування ПДВ.

- гнучкий порядок переходу на сплату єдиного податку за ставкою 2%. Суб'єкту господарювання достатньо подати заяву до контролюючого органу у паперовій або електронній формі про застосування спрощеної системи оподаткування».

«Одночасно з цим, платники податку можуть самостійно відмовитися від статусу платника єдиного податку за ставкою 2% з першого дня місяця, наступного за місяцем, у якому було прийнято таке рішення. Аналізуючи особливості застосування спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану, з'ясовано, що для платників єдиного податку за ставкою 2% обмеження щодо обсягу доходу не застосовується, що на перший погляд звільняє їх від необхідності контролювати обсяги своїх доходів. Однак, відсутність прямої норми щодо неврахування цього обсягу доходу після припинення воєнного стану до річних лімітів доходу платників єдиного податку, встановлених п. 291.4 ст. 291 ПК України, допускає множинне тлумачення існуючого нормативного регулювання» [22].

Перевищення річного ліміту доходу, визначеного п. 291.4 ст. 291 ПК України, під час застосування особливого режиму оподаткування на період воєнного стану, після його завершення може бути витлумачене як втрата платником права залишатися на певній групі спрощеної системи оподаткування (наприклад, за ставками 3% або 5%) та виникнення обов'язку перейти на загальну систему оподаткування. Крім того, перехід на сплату єдиного податку за ставкою 2% може бути не вигідним для платників третьої групи, які є одночасно платниками ПДВ та сплачують єдиний податок за ставкою 3%.

У 2022 році основні ставки податків для суб'єктів підприємницької діяльності, що застосовують спрощену систему оподаткування знаходяться в наступних межах (рис. 1.1).

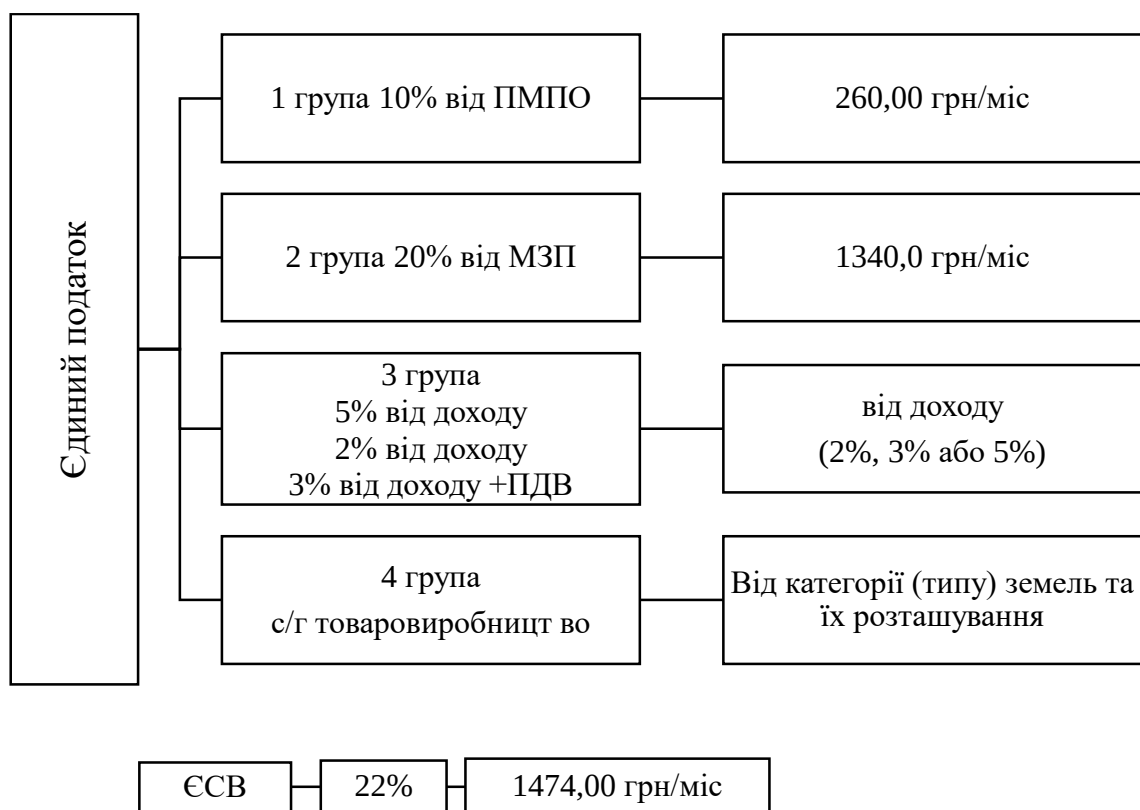

Рисунок 1.1 – Ставки і розміри єдиного податку та ЄСВ у 2022 році

Джерело: складено авторами за даними [10]

Вказане у період війни підтримує роботу економіки держави, а у повоєнний час, за умови надання державою можливості застосовувати відповідні особливості після скасування воєнного стану, могло б сприяти залученню приватних інвестицій в Україну та відновити розвиток підприємництва.

На рис. 1.2 наведемо ставки та розміри єдиного податку та ЄСВ станом на 1 квітня 2024 року.

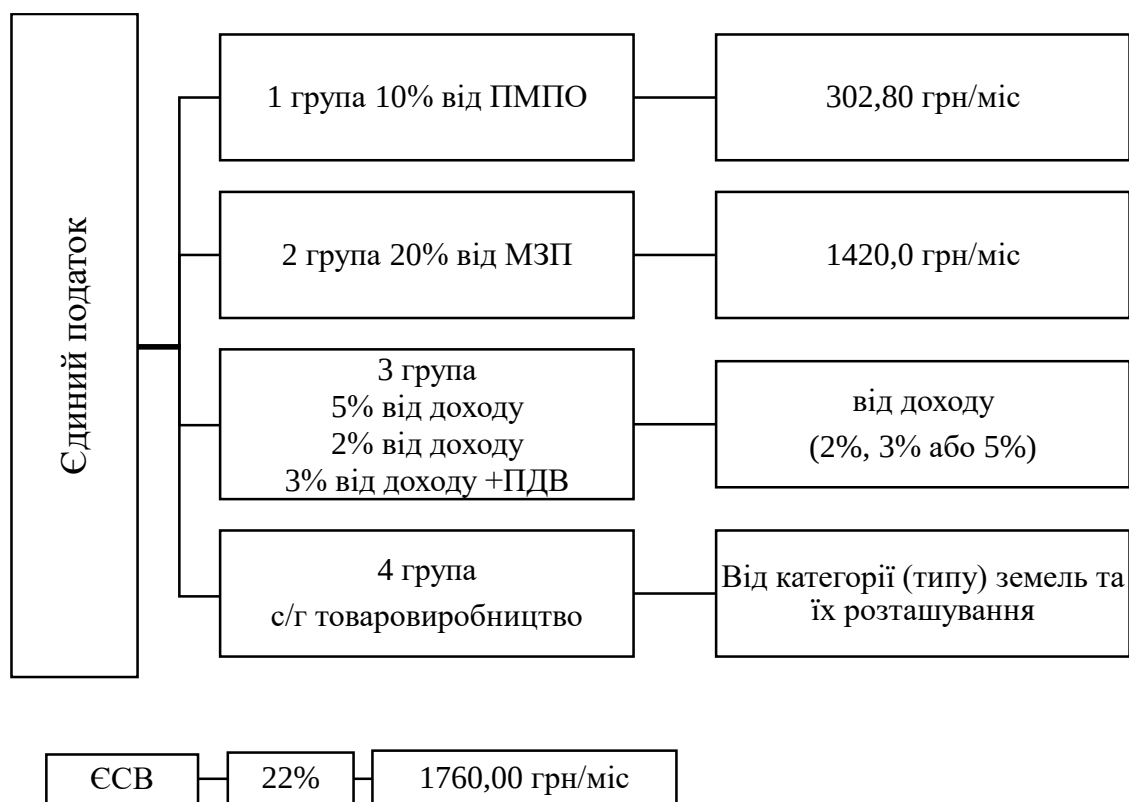

Рисунок 1.2. – Ставки і розміри єдиного податку та ЄСВ станом на 01.04.2024 року

Джерело: складено автором на за даними [10]

Якщо порівняти ставки та розміри єдиного податку і ЄСВ у 2022 та 2024 роках, можна зазначити, що розмір ЄСВ змінився у 2024 році через підвищення мінімальної заробітної плати, яка станом на 1 квітня 2024 року становила 8000 грн. Також у 2024 році змінився розмір сплати єдиного податку для 1 та 2 груп ФОП. Для 1 групи розмір єдиного податку склав 302,80 грн, а для ФОП 2 групи – 1420 грн.

Розглянемо розмір послаблення податкового навантаження на прикладі фізичної особи-підприємця, а саме розмірів податків, які він мав би сплачувати з продукції/послуг реалізованих на суму 300 000,00 грн перебуваючи на різних системах оподаткування (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Порівняння систем оподаткування на прикладі

Показник	Загальна система оподаткування	Спрощена система оподаткування		
		5%	3%	2%
ПДВ (20%), грн.	50000,00	0,00	50000,00	0,00
Податок з доходу/ прибутку, грн.	45000,00	15000,00	7500,00	6000,00
ЄСВ (22%), грн.	1474,00	1474,00	1474,00	1474,00
Всього	96 474,00	16474,00	58974,00	7474,00

Джерело: складено автором за [11]

Також важливо зазначити, що на весь період воєнного стану та три місяці після його завершення штрафи та пеня за несплату єдиного соціального внеску (ЄСВ) не нараховуються, а перевірки не проводяться. Фізичні особи-підприємці звільняються від обов'язку сплачувати ЄСВ за себе, а підприємцям на спрощеній системі оподаткування 2 та 3 груп дозволено не сплачувати ЄСВ за мобілізованих працівників – цей внесок буде сплачуватися з державного бюджету. Основною перевагою введення спрощеної системи оподаткування є зменшення податкового навантаження на фізичних та юридичних осіб, які здійснюють підприємницьку діяльність в умовах воєнного стану.

Підприємці та підприємства стикаються з обставинами непереборної сили, які перешкоджають їм закуповувати сировину для виготовлення товарів або надання послуг у необхідних для нормального функціонування виробництва обсягах, реалізовувати продукцію на освоєних ринках збуту та наймати працівників з необхідною кваліфікацією.

За даними голови парламентського комітету з питань фінансів, податкової та митної політики Данила Гетьманцева, перехід на спрощену систему оподаткування, введenu в умовах воєнного стану, здійснили 252,9 тисяч підприємств та фізичних осіб-підприємців [15], що становить 12,84% від загальної кількості суб'єктів господарювання, зареєстрованих в Україні станом на кінець 2020 року.

Після завершення воєнного стану на території України, з першого дня місяця, наступного за місяцем припинення або скасування воєнного стану, суб'єкти

господарювання, що належать до третьої групи платників єдиного податку згідно з підпунктом 9.9 пункту 9 підрозділу 8 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України, втрачають право на застосування спрощеної системи оподаткування та автоматично переходять на ту систему, яку вони використовували до обрання особливостей оподаткування, передбачених у згаданому пункті ПКУ.

Аналізуючи спрощену систему оподаткування в Україні в умовах воєнного часу та розглядаючи законопроекти, якими вона була введена (зокрема, щодо спрощеної системи з ставкою єдиного податку 2%), можна помітити, що держава намагається підтримувати діяльність суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану. Адже працюючі підприємства та підприємці забезпечують населення необхідними товарами та послугами, а також підтримують економіку країни, яка потребує сумлінних платників податків для наповнення державного бюджету.

Проте суб'єкти господарювання також потребують підтримки, тому державні органи вирішили надати їй, розширивши критерії, які має відповідати кандидат для переходу на спрощену систему оподаткування, а також дозволивши їм не дотримуватись обов'язку з нарахування, сплати та звітування з податку на додану вартість.

1.2. Нормативно-правове регламентування та інформаційне забезпечення спрощеної системи оподаткування в Україні

В Україні існує всеосяжна система нормативно-правового регулювання спрощеної системи оподаткування. Вона включає законодавчі акти, такі як Податковий кодекс України, а також закони, що вносять до нього зміни з метою покращення умов ведення бізнесу. Підзаконні нормативно-правові акти, такі як

постанови та накази урядових органів, уточнюють і конкретизують правила та процедури, пов'язані зі спрощеною системою оподаткування.

Державна податкова служба надає роз'яснення та інструкції щодо практичного застосування спрощеної системи оподаткування, що дозволяє платникам податків правильно і ефективно користуватися цією системою. Така регуляторна система сприяє розвитку підприємництва, особливо у складних умовах, таких як зони активних бойових дій чи тимчасово окуповані території.

Здійснено порівняльний аналіз нормативно-правового регулювання та інформаційного забезпечення спрощеної системи оподаткування в Україні до та під час війни, а також розглянемо синергію з законодавством ЄС.

В табл. 1.2 наведено нормативно – правове регулювання спрощеної системи оподаткування до воєнного стану.

Таблиця 1.2 – Нормативно-правове регламентування спрощеної системи оподаткування до воєнного стану

Рівень	Акти	Короткий опис
Закони України	1. Податковий кодекс України (від 02 грудня 2000 року № 2121-IV)	Визначав основні принципи та норми оподаткування в Україні, включаючи положення про спрощену систему оподаткування.
	2. Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу" (від 17 травня 2015 року № 446-VII)	Вносив зміни до Податкового кодексу України, спрямовані на спрощення ведення бізнесу, зокрема, розширював коло суб'єктів, які могли використовувати спрощену систему оподаткування, та встановлював пільгові ставки податку.
Підзаконні нормативно-правові акти	1. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Переліку видів економічної діяльності, для яких встановлюються пільгові ставки єдиного податку та особливості їх застосування" (від 27 листопада 2018 року № 996)	Визначав перелік видів економічної діяльності, для яких встановлювалися пільгові ставки єдиного податку та особливості їх застосування.
	2. Наказ Міністерства фінансів України "Про затвердження Порядку реєстрації платників єдиного податку та ведення реєстру платників єдиного	Визначав порядок реєстрації платників єдиного податку та ведення реєстру платників єдиного податку.

	податку" (від 16 листопада 2011 року № 1484)	
	3. Наказ Міністерства фінансів України "Про затвердження Змін до Порядку зупинення дії реєстрації платника єдиного податку" (від 09 грудня 2021 року № 1336)	Вносив зміни до Порядку зупинення дії реєстрації платника єдиного податку.
Листи Державної податкової служби України	1. Лист Державної податкової служби України "Щодо застосування спрощеної системи оподаткування" (від 14 грудня 2021 року № 040112/00/15-06/15280)	Надавав роз'яснення щодо застосування спрощеної системи оподаткування.

Джерело: складено автором за [22]

В табл. 1.3 наведено нормативно – правове регламентування спрощеної системи оподаткування під час воєнного стану.

Таблиця 1.3 - Нормативно-правове регламентування спрощеної системи оподаткування під час воєнного стану

Рівень	Акти	Короткий опис
Закони України	1. Податковий кодекс України (від 02 грудня 2000 року № 2121-IV)	Визначає основні принципи та норми оподаткування в Україні, включаючи положення про спрощену систему оподаткування.
	2. Закон України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо підтримки платників податків під час воєнного стану" (від 17 березня 2023 року № 2267-IX)	Вносить зміни до Податкового кодексу України, спрямовані на підтримку платників податків під час воєнного стану, зокрема, продовжує дію пільгових ставок єдиного податку та особливостей їх застосування.
	3. Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу в умовах воєнного стану" (від 15 березня 2022 року № 705-IX)	Вносить зміни до Податкового кодексу України, спрямовані на спрощення ведення бізнесу в умовах воєнного стану, зокрема, розширює коло суб'єктів, які можуть використовувати спрощену систему оподаткування.

Продовження табл. 1.3

Підзаконні нормативно- правові акти	1. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Переліку видів економічної діяльності, для яких встановлюються пільгові ставки єдиного податку та особливості їх застосування" (від 07 березня 2022 року № 179)	Визначає перелік видів економічної діяльності, для яких встановлюються пільгові ставки єдиного податку та особливості їх застосування.
	2. Наказ Міністерства фінансів України "Про затвердження Змін до Порядку реєстрації платників єдиного податку та ведення реєстру платників єдиного податку" (від 22 березня 2022 року № 173)	Вносить зміни до Порядку реєстрації платників єдиного податку та ведення реєстру платників єдиного податку, спрямовані на спрощення процедури реєстрації платників єдиного податку в умовах воєнного стану.
	3. Наказ Міністерства фінансів України "Про затвердження Змін до Порядку зупинення дії реєстрації платника єдиного податку" (від 22 березня 2022 року № 174)	Вносить зміни до Порядку зупинення дії реєстрації платника єдиного податку, спрямовані на спрощення процедури зупинення дії реєстрації платників єдиного податку в умовах воєнного стану.
Листи Державної податкової служби України	Лист Державної податкової служби України "Про особливості застосування спрощеної системи оподаткування платниками, які здійснюють діяльність на територіях, де ведуться активні бойові дії або тимчасово окуповані Російською Федерацією" (від 25 березня 2022 року № 041201/00/15-06/23)	Надає роз'яснення щодо застосування спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану.

Джерело: складено автором відповідно до [15]

Аналіз таблиці демонструє, що нормативно-правове регулювання спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану в Україні забезпечується комплексом законів, урядових постанов та роз'яснювальних листів Державної податкової служби.

Законодавчі акти України встановлюють основні принципи та правила оподаткування, а також вносять зміни до законодавства з метою підтримки платників податків під час воєнного стану. Це включає продовження дії пільгових ставок єдиного податку та розширення кола суб'єктів, що можуть користуватися спрощеною системою оподаткування.

Постанови Кабінету Міністрів і накази Міністерства фінансів уточнюють і доповнюють положення законодавства. Вони визначають перелік видів економічної діяльності, що підпадають під пільгове оподаткування, і спрощують процедури реєстрації та зупинення реєстрації платників податків в умовах воєнного стану.

Листи Державної податкової служби України надають роз'яснення щодо практичного застосування спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану та на територіях, де ведуться активні бойові дії або які тимчасово окуповані.

Ця система нормативного регулювання спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану спрямована на підтримку стабільності та розвитку підприємництва в непередбачуваних умовах конфлікту.

Основна мета внесення змін до податкового законодавства під час воєнного стану полягає у підтримці платників податків. Це може включати зменшення податкового тягара та спрощення процедур оподаткування, що забезпечує стабільність економіки та фінансову безпеку в умовах воєнного конфлікту.

Отже, наведені нормативно-правові акти спрямовані на забезпечення ефективного функціонування системи оподаткування під час воєнного стану та підтримку платників податків у складних умовах воєнного конфлікту.

Таблиці 1.4 та 1.5 висвітлюють інформаційне забезпечення спрощеної системи оподаткування до воєнного стану та під час воєнного стану.

Таблиця 1.4 - Інформаційне забезпечення спрощеної системи оподаткування до воєнного стану

Інструмент	Опис
Офіційний веб-сайт Державної податкової служби України (https://tax.gov.ua/)	Надає доступ до нормативно-правових актів, роз'яснень та інших інформаційних матеріалів щодо спрощеної системи оподаткування.
Інформаційно-довідковий центр Державної податкової служби України	Надає консультації з питань оподаткування, у тому числі щодо спрощеної системи оподаткування.

Продовження табл. 1.4

Програмне забезпечення для ведення бухгалтерського обліку	Багато програмних продуктів для ведення бухгалтерського обліку мають модулі, що автоматизують розрахунок та сплату єдиного податку.
Семінари та тренінги	Державна податкова служба України та інші організації проводять семінари та тренінги з питань застосування спрощеної системи оподаткування.
Професійні публікації	У фахових виданнях та на тематичних веб-сайтах публікуються статті та інші матеріали, що роз'яснюють питання застосування спрощеної системи оподаткування.

Джерело: складено автором за [22]

Інформаційне забезпечення спрощеної системи оподаткування до введення воєнного стану в Україні є різноманітним і легко доступним для платників податків.

Офіційний вебсайт Державної податкової служби України забезпечує зручний доступ до нормативно-правових актів, роз'яснень та інших інформаційних матеріалів, що стосуються спрощеної системи оподаткування. Інформаційно-довідковий центр Державної податкової служби України надає консультації з питань оподаткування, включаючи ті, що стосуються спрощеної системи. Численні програмні продукти автоматизують процеси розрахунку та сплати єдиного податку, що значно спрощує ведення бухгалтерії для суб'єктів господарювання.

Ініціативи Державної податкової служби та інших організацій спрямовані на додаткове навчання платників податків з питань застосування спрощеної системи оподаткування.

Фахові видання та тематичні вебсайти регулярно публікують матеріали, які роз'яснюють різні аспекти застосування спрощеної системи оподаткування.

Ці інструменти надають платникам податків необхідну інформацію та підтримку, дозволяючи ефективно використовувати спрощену систему оподаткування навіть в умовах воєнного стану.

Таблиця 1.5 - Інформаційне забезпечення спрощеної системи оподаткування під час воєнного стану

Інструмент	Опис
------------	------

Офіційний веб-сайт Державної податкової служби України (https://tax.gov.ua/)	Надає доступ до нормативно-правових актів, роз'яснень та інших інформаційних матеріалів щодо спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану.
Інформаційно-довідковий центр Державної податкової служби України	Надає консультації з питань оподаткування, у тому числі щодо спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану.
Програмне забезпечення для ведення бухгалтерського обліку	Деякі програмні продукти для ведення бухгалтерського обліку оновлюються, щоб врахувати зміни в законодавстві щодо спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану.
Семінари та вебінари	Державна податкова служба України та інші організації проводять семінари та вебінари з питань застосування спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану.
Професійні публікації	У фахових виданнях та на тематичних веб-сайтах публікуються статті та інші матеріали, що роз'яснюють питання застосування спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану.

Джерело: складено автором за [22]

Таким чином, інформаційне забезпечення спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану в Україні включає різноманітні інструменти, спрямовані на надання необхідної інформації та підтримки платникам податків.

Офіційний веб-сайт Державної податкової служби України забезпечує доступ до нормативно-правових актів, роз'яснень та інших інформаційних матеріалів щодо спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану.

Інформаційно-довідковий центр Державної податкової служби України надає консультації з питань оподаткування, включаючи питання щодо спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану.

Деякі програмні продукти оновлюються, щоб врахувати зміни в законодавстві щодо спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану.

Організація таких заходів спрямована на поглиблене вивчення та роз'яснення питань застосування спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану.

Професійні публікації дозволяють отримати додаткову інформацію та роз'яснення з питань спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану.

Порівнюючи табл. 1.4 та 1.5, можемо побачити, що суттєвих змін в інформаційному забезпеченні спрощеної системи оподаткування до та під час воєнного стану немає.

В табл. 1.6 наведені дані порівняння ССО в Україні та систем оподаткування малих та середніх підприємств в країнах ЄС.

Таблиця 1.6 - Порівняння ССО в Україні та систем оподаткування малих та середніх підприємств в країнах ЄС

Критерій	Україна	Країни ЄС
Ставка податку	1-5%	15-30%
Граничний розмір доходу	10 млн грн (2 група), 12 млн грн (3 група)	Різний
Ведення обліку доходів і витрат	Обов'язкове для платників 3 групи	Обов'язкове
Гармонізація з законодавством ЄС	Україна прагне до гармонізації	Україна вже зробила ряд кроків
Вплив війни	Може уповільнити процес гармонізації	Уряд зосередив зусилля на вирішенні проблем, пов'язаних з війною

Джерело: складено автором за [14]

Аналіз порівняльної таблиці між спрощеною системою оподаткування (ССО) в Україні та системами оподаткування для малих та середніх підприємств (МСП) в країнах Європейського Союзу (ЄС) дозволить краще усвідомити відмінності та схожості.

Україна пропонує низькі ставки оподаткування для учасників ССО, що може стимулювати малі підприємства та підприємництво. Це може привабити більше підприємців та інвесторів.

У більшості країн ЄС ставки оподаткування для МСП зазвичай вищі, що може створити значне фінансове навантаження для малих підприємств, особливо на ранній стадії їх розвитку.

Україна встановлює обмеження на обсяг доходу для учасників ССО, що сприяє розвитку малих підприємств та запобігає фінансовим зловживанням. У країнах ЄС розмір обмеження доходу для МСП може варіюватися залежно від конкретної країни

та податкових політик, що може вплинути на їх конкурентоспроможність та можливості зростання.

В Україні ведення обліку доходів і витрат є обов'язковим для учасників ССО певних груп, що забезпечує більшу прозорість та контроль над фінансовою діяльністю. Проведення обліку також є стандартом для МСП у більшості країн ЄС, що сприяє уникненню податкових порушень та оптимізації фінансових стратегій підприємств.

Україна прагне гармонізувати своє податкове законодавство з нормами ЄС, що може сприяти поліпшенню бізнес-середовища та залученню іноземних інвестицій. ЄС активно сприяє гармонізації податкового законодавства між своїми країнами-членами, що допомагає уникненню подвійного оподаткування та сприяє спільному розвитку бізнес-середовища.

Для зменшення податкового тиску на суб'єктів підприємницької діяльності, Верховна Рада України прийняла законодавчі акти, що вносять зміни до податкового кодексу, спрямовані на підтримку підприємців, які діють у межах спрощеної системи оподаткування, та розширення можливостей для переходу на цю систему.

Щоб перейти на спрощену систему оподаткування, суб'єкту підприємницької діяльності достатньо подати заяву, про застосування спрощеної системи оподаткування затверджену наказом Міністерства фінансів України від 16 липня 2019 року № 308, на вибір, у паперовій формі, або ж за допомогою засобів електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронні довірчі послуги». Згідно закону № 2120-ІХ від 15.03.2022 р. та законів, що в подальшому його доповнюють/ змінюють, зменшено ставку єдиного податку для платників єдиного податку третьої групи до двох відсотків доходу. А також дозволено вищезазначеним платникам не дотримуватись обов'язку з нарахування, сплати та звітування з податку на додану вартість за операціями місце постачання товарів, робіт та послуг яких знаходиться на митній території України.

Отже, нормативно-правове регламентування та інформаційне забезпечення спрощеної системи оподаткування в Україні демонструють певні синергії з законодавством Європейського Союзу (ЄС). Україна прагне гармонізувати своє податкове законодавство з нормами ЄС, що сприяє покращенню бізнес-клімату та залученню іноземних інвестицій. Обидва законодавства спрямовані на підтримку малих та середніх підприємств, стимулювання підприємництва та забезпечення прозорості та ефективності в системі оподаткування. Це дозволяє Україні залучатися до світових стандартів та практик у сфері оподаткування, що сприяє розвитку економіки та підвищенню конкурентоспроможності на міжнародній арені.

1.3. Критичний огляд наукових публікацій з проблематики застосування спрощеної системи оподаткування суб'єктами господарювання.

Спрощена система оподаткування стала об'єктом вивчення для багатьох дослідників у сфері економіки та фінансів. Застосування спрощеної системи оподаткування є важливим інструментом для сприяння розвитку малого та середнього бізнесу, а також для стимулювання підприємництва та економічного зростання. Однак ця система також викликає численні дебати та критику щодо її ефективності, справедливості та впливу на фінансову стабільність.

У даному критичному огляді наукових публікацій ми проведемо аналіз основних проблем та переваг спрощеної системи оподаткування, висвітлимо різноманітні підходи та позиції дослідників щодо цієї теми. Ми детально розглянемо наукові роботи, що аналізують практичні та теоретичні аспекти застосування спрощеної системи оподаткування, виявлятимемо головні проблеми, які виникають у контексті її застосування, та розглянемо пропозиції щодо вдосконалення цього податкового механізму.

Цей огляд слугує цінним джерелом для розуміння складнощів та перспектив спрощеної системи оподаткування, що може бути корисним як для науковців, що працюють у галузі економіки та фінансів, так і для практиків, що вивчають податкову політику та управління підприємствами.

Таблиця 1.7 - Теоретична проблематика застосування спрощеної системи оподаткування суб'єктами господарювання

Проблема	Суть проблеми	Автори
Неоднаковість умов для різних бізнесів	Спрощена система оподаткування може створювати нерівні умови для підприємств у різних галузях або розмірах. спрощена система оподаткування може створювати нерівні умови для підприємств у різних галузях або розмірах. Це означає, що підприємства з різних секторів економіки або різних розмірів можуть мати різний доступ до переваг або обмежень, які передбачає спрощена система оподаткування. Така нерівність може виникнути через різні правила, ставки або обмеження, які застосовуються до різних типів підприємств. Це може створювати недоліки у конкурентній боротьбі та спотворювати ринкові відносини.	Мартін Горні та Стівен Янсен [15]
Потенційні втрати для бюджету	Низькі ставки податку та широкі податкові пільги можуть призвести до зниження надходжень до бюджету. низькі ставки податку та широкі податкові пільги, які характеризують спрощену систему оподаткування, можуть призвести до зниження надходжень до бюджету. Це може відбутися через зменшення обсягу податкових доходів, які збирає держава від платників податків, які користуються цими пільгами та зниженими ставками. Такі втрати для бюджету можуть ускладнити фінансування різних програм та проектів, що може вплинути на розвиток економіки та соціальний розвиток країни.	Джеймс Потерба

Продовження табл. 1.7

Потенційна зловживаність та уникання податків	Спрощена система оподаткування може стати привабливою для зловживання та уникання податків. спрощена система оподаткування може стати привабливою для зловживання та уникання податків. Вони можуть вказувати на те, що простота та м'якість правил оподаткування в такій системі можуть	Алішер Турахмедов та Луїджі Жанніні
---	---	-------------------------------------

	стимулювати платників податків до пошуку шляхів уникнення податків або навіть до нечесного звітування про свій дохід з метою зменшення обов'язкових податкових виплат. Такі дії можуть призвести до збитків для державного бюджету та порушити принципи справедливості та рівності у системі оподаткування.	
Ризик фіскальної втрати через недекларований дохід	Низька контрольність над дотриманням податкових обов'язків в рамках спрощеної системи оподаткування може призводити до зниження податкових надходжень. низька контрольність над дотриманням податкових обов'язків в рамках спрощеної системи оподаткування може призводити до зниження податкових надходжень. Вона, можливо, досліджувала причини та наслідки недекларованого доходу у сфері малого бізнесу і робила висновки щодо впливу цього явища на фіскальні надходження. Відсутність ефективної системи контролю та недостатня увага до контролю за спрощеною системою оподаткування можуть сприяти зростанню недекларованого доходу та, відповідно, до фіскальних втрат для державного бюджету.	Ольга Мельничук

Джерело: складено автором самостійно

Зміст таблиці відображає різноманітні аспекти проблем, пов'язаних зі спрощеною системою оподаткування в умовах воєнного стану, які були визначені авторами різних досліджень.

Неоднаковість умов для різних бізнесів. Встановлення спрощеної системи оподаткування може створювати нерівні умови для підприємств у різних галузях або розмірах, що може спотворювати конкуренцію та ринкові відносини.

Потенційні втрати для бюджету. Низькі ставки податку та широкі податкові пільги, характерні для спрощеної системи оподаткування, можуть призвести до зниження надходжень до бюджету, що може ускладнити фінансування різних програм та проектів.

Потенційна зловживаність та уникання податків. Простота та м'якість правил оподаткування в спрощеній системі можуть сприяти зловживанню та униканню

податків, що може призвести до збитків для державного бюджету та порушити принципи справедливості у системі оподаткування.

Ризик фіскальної втрати через недекларований дохід. Недостатня контрольність над дотриманням податкових обов'язків в спрощеній системі оподаткування може сприяти зниженню податкових надходжень та створити ризик фіскальних втрат для державного бюджету.

Таблиця 1.8 - Законодавча проблематика застосування спрощеної системи оподаткування суб'єктами господарювання

Проблема	Суть проблеми	Автори
Недостатня чіткість законодавства	Відсутність або неясність нормативних актів, що регулюють спрощену систему оподаткування, може створювати непевність та ризики для суб'єктів господарювання. однією з ключових проблем у податковому регулюванні малого бізнесу в Україні є недостатня чіткість законодавства. Недостатня ясність нормативних актів, що регулюють спрощену систему оподаткування, може призводити до непевності та ризиків для суб'єктів господарювання. Це може ускладнювати процеси ведення бізнесу, спричиняти невизначеність у питаннях оподаткування та зменшувати віру в стабільність податкової системи	Ларіонова Т.В. [14].
Відсутність механізмів захисту прав платників податків	Необхідність створення ефективних механізмів захисту платників податків від недобросовісних дій податкових органів. Необхідність створення ефективних механізмів захисту прав платників податків у контексті застосування спрощеної системи оподаткування.	Білоус О.С., Гуцало В.В. [3]
Відсутність ефективної контрольної системи	Відсутність чітких та ефективних механізмів контролю за дотриманням податкових обов'язків учасниками спрощеної системи оподаткування може сприяти порушенням правил та недостачі доходів до бюджету. Ефективний контроль є важливою складовою податкової системи.	Кравець Ю.М. [13]

Продовження табл. 1.8

Ризики, пов'язані із запровадженням уніфікованої звітності	Ризики, пов'язані з запровадженням уніфікованої звітності з податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. негативні наслідки уніфікації звітності, такі як: • Збільшення адміністративного навантаження на платників податків; • Зниження якості податкового адміністрування; • Створення перешкод для розвитку малого та середнього бізнесу.	Тимченко О. М., Сибірянська Ю. В., Свириденко О. О. [37]
Непряме оподаткування між державою та суб'єктами господарювання	Партнерські відносини між державою та суб'єктами господарювання в контексті непрямого оподаткування.	Рудик Н. В., Славкова А.А. [33]

Джерело: складено автором самостійно

Таблиця відображає різноманітні аспекти законодавчої проблематики, пов'язаної з застосуванням спрощеної системи оподаткування суб'єктами господарювання, які були визначені авторами різних досліджень.

Відсутність або неясність нормативних актів, що регулюють спрощену систему оподаткування, створює непевність та ризики для суб'єктів господарювання.

Необхідність створення ефективних механізмів захисту прав платників податків від недобросовісних дій податкових органів.

Недостатня чіткість та ефективність механізмів контролю за дотриманням податкових обов'язків учасниками спрощеної системи оподаткування може сприяти порушенням правил та недостачі доходів до бюджету.

Запровадження уніфікованої звітності може призвести до збільшення адміністративного навантаження на платників податків та інші негативні наслідки.

Аналізується роль непрямого оподаткування у стимулюванні економічного розвитку та партнерства між державою та бізнесом.

Ці аспекти вимагають уваги та вирішення з боку законодавців та відповідних органів для забезпечення ефективного та справедливого функціонування спрощеної системи оподаткування.

Таблиця 1.9 - Практична проблематика застосування спрощеної системи оподаткування суб'єктами господарювання

Проблема	Суть проблеми	Автори
Низька ефективність стимулювання розвитку бізнесу	Спрощена система оподаткування може не надати достатнього інцентиву для розвитку підприємств через обмежені можливості відшкодування витрат та обмеження на обсяги операцій. Ця система може не надати достатнього інцентиву для розвитку підприємств через обмежені можливості відшкодування витрат та обмеження на обсяги операцій. Фвтори аналізують перспективи подальшого вдосконалення	Петрова О.М., Сидоренко В.П.[19]
Підвищений ризик податкових порушень	Спрощена система оподаткування може створювати умови для недотримання податкових обов'язків та збільшення ризику податкових порушень через складнощі у веденні обліку та податковій звітності. Спрощена система оподаткування може призводити до підвищеного ризику податкових порушень	Ковальчук І.А., Мельник О.В. [12].
Обмежена можливість фінансового планування	Недостатня передбачуваність та стабільність у визначенні податкових платежів може ускладнити фінансове планування підприємствами та призвести до нестабільності їх фінансового стану. Обмежена можливість фінансового планування є серйозною проблемою, пов'язаною зі спрощеною системою оподаткування, вказують на те, що недостатня передбачуваність і стабільність у визначенні податкових платежів може ускладнити фінансове планування підприємствами та призвести до нестабільності їх фінансового стану	Головатий В.В., Ковальчук А.О. [4].
Вплив локдауну на малий бізнес	Вплив локдауну на малий бізнес в Україні та аналіз, як спрощена система оподаткування може допомогти йому зберегти стійкість. Спрощена система оподаткування (ССО) відіграє важливу роль у підтримці малого бізнесу в Україні. Локдаун негативно вплинув на доходи та діяльність малого бізнесу. ССО може допомогти малому бізнесу зберегти стійкість в умовах локдауну. Державі необхідно вжити заходів для підтримки малого бізнесу, який використовує ССО.	Рудик Н. В. [32]

Продовження табл. 1.9

Вплив податкової системи на	Партнерські відносини між державою та суб'єктами господарювання в контексті непрямого оподаткування,	Рудик Н. В., Славкова А.А. [33]
-----------------------------	--	---------------------------------------

співпрацю між державою та бізнесом	зокрема, вплив спрощеної системи оподаткування на співпрацю між державою та малим бізнесом. Непряме оподаткування, зокрема ССО, може стимулювати розвиток малого бізнесу. Держава та малий бізнес повинні співпрацювати в сфері непрямого оподаткування. Існують проблеми у партнерських відносинах між державою та малим бізнесом в Україні. Необхідно розвивати партнерство між державою та малим бізнесом для покращення непрямого оподаткування.	
	Адаптація малого та середнього бізнесу до світових криз, зокрема, роль спрощеної системи оподаткування у цій адаптації. Світові кризи негативно впливають на малий та середній бізнес. Державна підтримка, зокрема ССО, може допомогти малому та середньому бізнесу адаптуватися до криз. ССО відіграє важливу роль у стимулюванні стійкості малого та середнього бізнесу. Необхідно розвивати державно-приватне партнерство для підтримки малого та середнього бізнесу в кризові періоди.	Рудик Н. В. [34]

Джерело: складено автором самостійно

Після аналізу наукових публікацій з проблематики застосування спрощеної системи оподаткування суб'єктами господарювання можна зробити наступні висновки.

Спрощена система оподаткування є важливим інструментом для стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу. Однак вона також стикається з рядом проблем, включаючи недостатню передбачуваність та стабільність у визначенні податкових платежів. Низька контрольність над дотриманням податкових обов'язків може призводити до підвищеного ризику податкових порушень та недотримання податкових законів.

Обмежена можливість фінансового планування є серйозним фактором, що ускладнює функціонування підприємств та може призвести до нестабільності їх фінансового стану. Деякі дослідники вказують на те, що спрощена система оподаткування може створювати нерівні умови для різних видів бізнесу та галузей. Підвищення ставок податку або зміни в умовах застосування спрощеної системи

оподаткування можуть вплинути на конкурентоспроможність підприємств та економічний розвиток.

Є певні пропозиції щодо вдосконалення спрощеної системи оподаткування, включаючи посилення контролю та зменшення адміністративних бар'єрів. Потрібна більш активна взаємодія між урядом, бізнес-спільнотою та науково-дослідними установами для знаходження оптимальних рішень у сфері податкової політики. Належне регулювання та вдосконалення спрощеної системи оподаткування може сприяти підтримці підприємництва та стимулюванню економічного зростання.

Для успішного впровадження та функціонування спрощеної системи оподаткування необхідно проведення подальших досліджень та аналізу її ефективності з урахуванням внутрішніх та зовнішніх факторів.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИКА ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

2.1. Аналіз результативних показників застосування спрощеної системи оподаткування для місцевих бюджетів України

З огляду на важливість розвитку малого підприємництва, спрощена система оподаткування була введена як спеціальний податковий режим для зменшення податкового тягара та заохочення прозорості в діяльності малого бізнесу в Україні. Як свідчать дослідження (табл. 2.1), у довоєнні часи, включно з періодом пандемії COVID-19, спостерігалася стабільна динаміка податкових надходжень від сплати єдиного податку.

Таблиця 2.1 - Динаміка та структура надходжень єдиного податку до місцевих бюджетів

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Податкові надходження місцевих бюджетів, млн. грн	232532,9	270545,8	282572,0	351875,9	393460,6	434540,9
Місцеві податки і збори, млн. грн.	61025,7	73575,3	75686,2	89896,6	84305,1	100008,7
Єдиний податок, млн. грн.	29564,2	35270,2	38031,0	46282,4	47226,1	55805,3
темп зростання до попереднього року, %	x	109,0	108,0	122,0	102,0	118,0
Частка ЄП в податкових надходженнях місцевих бюджетів, %	12,7	13,0	13,5	13,2	12,0	12,9
Частка ЄП в загальній сумі місцевих податків і зборів, %	48,4	47,9	50,3	51,5	56,0	55,8

Джерело: складено автором на підставі [6]

Графічно покажемо динаміку та структуру надходжень єдиного податку до місцевих бюджетів за 2018-2023 роки на рис. 2.1.

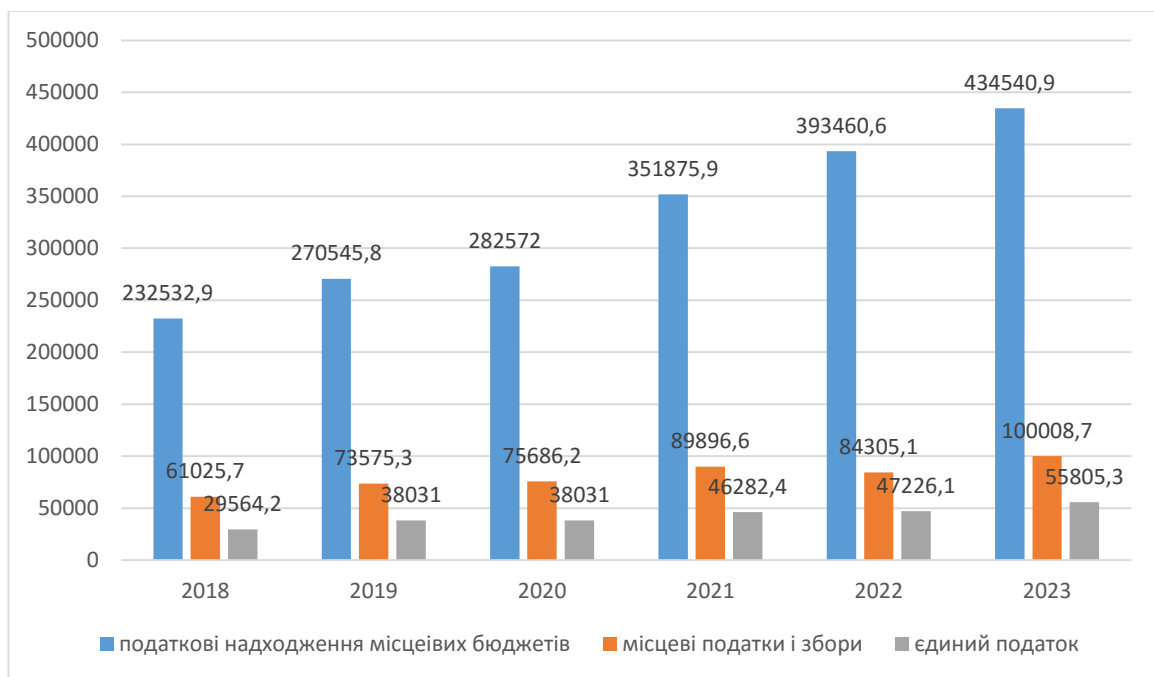

Рисунок 2.1 - Динаміка надходжень єдиного податку до місцевих бюджетів за 2018-2023 рр

Джерело: складено автором за даними [26]

Темп зростання сплаченого єдиного податку у довоєнному 2021 році порівняно з попереднім періодом становив 122%, що в абсолютних показниках склало збільшення на 8251,4 тис. грн. Проте, з початком повномасштабної війни у 2022 році приріст єдиного податку знизився до 2% порівняно з попереднім довоєнним роком. Однак, вже у 2023 році спостерігалось зростання надходжень єдиного податку на 18% у порівнянні з 2022 роком.

Незважаючи на загальну тенденцію зменшення податкових надходжень від місцевих податків і зборів у 2022 році, єдиний податок демонструє стабільне зростання як в абсолютних значеннях, так і в структурі місцевих податків та зборів. У 2023 році порівняно з 2022 роком сума сплаченого єдиного податку збільшилася на 8578,9 тис. грн, а у порівнянні з довоєнним 2021 роком – на 9522,9 млн. грн., що

призвело до зростання його частки у загальній сумі місцевих податків на 4,3%. Надходження єдиного податку від окремих платників трохи відрізняється від загальної тенденції (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 - Динаміка та структура надходжень від платників єдиного податку

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Єдиний податок, млн. грн.	29564,2	35270,2	38031,0	46282,4	47226,1	55805,3
Єдиний податок, сплачений фізичними особами-підприємцями, млн. грн.	19875,6	24952,7	27626,6	34813,2	32888,2	38004,9
Частка ЄП, сплаченого ФОПами, у загальній сумі єдиного податку, %	67,2	70,7	72,6	75,2	69,6	68,1
Єдиний податок, сплачений юрособами, млн. грн.	4416,4	5044,4	5066,2	6175,4	9844,2	11938,6
Частка ЄП, сплаченого юридичними особами – платниками 3 групи, у загальній сумі ЄП, %	15,0	14,3	13,3	13,3	20,8	21,4
Єдиний податок, сплачений с/г товаровиробниками	5272,2	5273,1	5338,1	5293,8	4493,6	5861,7
Частка ЄП, сплаченого с/г товаровиробниками, у загальній сумі ЄП, %	17,8	15,0	14,1	11,5	9,5	10,5

Джерело: складено автором за даними [7]

Незмінним залишається факт, що основну частку єдиного податку сплачують фізичні особи-підприємці (1-3 групи), хоча їхня частка дещо зменшилася. До початку війни ФОПи забезпечували від 67,2% до 75,2% загальної суми сплаченого єдиного податку. Внаслідок податкових змін, викликаних воєнними обставинами, їхня частка скоротилася до 68,1%. Водночас, спостерігається суттєве зростання суми сплаченого єдиного податку юридичними особами: у 2022 році порівняно з 2021 роком ця сума збільшилася на 3668,8 млн грн, а у 2023 році порівняно з 2022 роком – ще на 2094,4 млн грн.

На рис. 2.2 наведемо динаміку надходжень від платників.

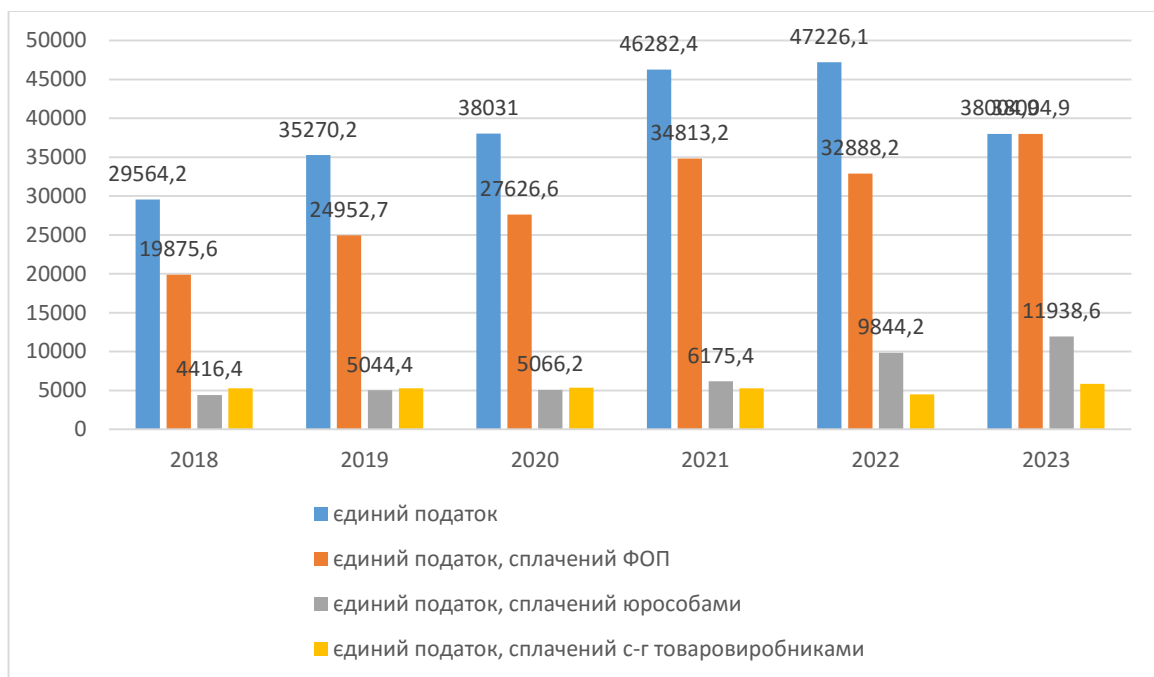

Рисунок 2.2 - Динаміка сплаченого єдиного податку платниками

Джерело: складено автором за даними [24]

Такий різновид сплаченого єдиного податку пояснюється використанням податкових стимулів для підтримки бізнесу під час воєнного стану. Основними заходами стали: дозвіл на застосування спрощеної системи оподаткування бізнесом (ФОП та юридичними особами) за ставкою 2% від обороту, згідно з правилами, встановленими для платників 3-ї групи, що включає звільнення від податку на прибуток, ПДВ та інших зборів; звільнення від обов'язкової сплати єдиного податку для платників 1 та 2 груп спрощеної системи оподаткування.

Запровадження цих пільг у межах спрощеної системи оподаткування вплинуло на зміну кількості платників єдиного податку у 1–3 групах. Згідно з даними ДПС, наведеними у Національній стратегії доходів, можна побачити динаміку кількості платників єдиного податку за основними групами (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 - Кількість платників єдиного податку 1–3 групи (тис. осіб)

Група платників єдиного податку	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
платники 1 групи	231,5	223,2	226,9	223,3	207,7	206,7
платники 2 групи	645,9	669,1	658,1	622,8	555,3	590,1

Продовження табл. 2.3

платники 3 групи ФОП, у т.ч.	517,1	596,0	645,6	707,5	732,4	747,9
платники 3 групи – ФОП за ставками 3% / 5%	517,1	596,0	645,6	707,5	466,9	500,6
платники 3 групи – ФОП за ставкою 2%	х	х	х	х	265,5	247,3
Загальна кількість ФОП – платників ЄП	1394,5	1488,3	1530,6	1553,6	1495,4	1544,7
частка ФОП у загальній структурі платників ЄП	90,0	90,0	90,0	90,0	86,0	87,0
платники 3 групи – юридичні особиза ставками 3 % / 5 %	160,4	165,6	170,3	176,7	191,6	182,6
платники 3 групи – юридичні особиза ставкою 2 %	х	х	х	х	53,2	55,1
Загальна кількість юридичних осіб – платників 3 групи	10,4	165,6	170,3	176,7	244,8	237,7
частка ЮО у загальній структурі платників ЄП	10,0	10,0	10,0	10,0	14,0	13,0
Загальна кількість платників ЄП1–3 груп	1554,9	1 653,9	1 700,9	1 730,3	1 740,2	1 782,4

Джерело: складено автором за даними [19]

Навіть в умовах воєнного стану загальна кількість платників єдиного податку 1–3 груп продовжує зростати. Спрощена система оподаткування залишається популярною переважно серед фізичних осіб-підприємців, які в довоєнний період складали 90% від усієї кількості платників ЄП 1–3 груп. Найбільшу частку в 1 і 2 групах займають сектори роздрібної та оптової торгівлі, включаючи ремонт автомобілів, що складає приблизно дві третини учасників та обсягу обороту. У 3 групі спостерігається переважання професійних та ІТ-послуг. Найбільше підприємців обирають 2 і 3 групи єдиного податку через можливість застосування більш різноманітних видів діяльності та отримання вищих доходів в межах граничного розміру. Однак, для місцевих бюджетів найбільше значення мають платники 3 групи, оскільки вони сплачують 5% податку від свого обороту (або 3% для платників ПДВ).

Структура платників єдиного податку 3 групи змінилася через введення спеціального режиму сплати податку за ставкою 2%, що стало привабливим не тільки для суб'єктів мікробізнесу, але й для інших високодохідних підприємств. За даними табл. 3, платниками єдиного податку за ставкою 2% стали 265,5 тис. фізичних осіб-

підприємців та 53,2 тис. підприємств. Цей режим виявився вигідним для тих, хто сплачував єдиний податок за ставкою 5% (без ПДВ).

Згідно з даними ДПС, правом на зниження ставки єдиного податку з 5% до 2% скористалися 252 тис. ФОПів, що в п'ять разів більше, ніж кількість компаній. Загальна сума сплаченого пільгового податку до місцевих бюджетів становила близько 3,9 млрд грн. Хоча ФОПи 1 групи могли не сплачувати єдиний податок, у січні-жовтні 2022 року вони перерахували на 35% більше, ніж за аналогічний період 2021 року. ФОПи 1 і 2 груп за цей час переказали до місцевих бюджетів 4,8 млрд грн. Також зросли надходження від єдиного соціального внеску, хоча ФОПи були звільнені від його сплати.

Перехід на ставку 2% дозволив великому бізнесу уникати сплати інших податків, таких як податок на прибуток (18%) та ПДВ (20%). Чим прибутковіша компанія, тим вигідніше їй було переходити на спрощену систему оподаткування, сплачуючи лише 2% від доходу. Цим активно скористалися представники ігрової індустрії. Київська школа економіки (KSE) зазначає, що високомаржинальні бізнеси, такі як букмекерство та азартні ігри, активно використовували цей режим, що призвело до зниження надходжень від податку на прибуток та ПДВ. За підрахунками Ярослава Железняка, через ставку 2% держава щомісяця втрачала щонайменше 500-700 млн грн, з яких близько 200 млн грн були втратами бюджету через використання пільги гральним бізнесом. Загальні втрати можуть перевищувати 10 млрд грн.

Введення пільгового оподаткування створило проблеми для держбюджету. В результаті, бюджет недоотримав значні суми: через пільгове розмитнення авто – понад 13 млрд грн, через скасування акцизу на пальне – 50 млрд грн, звільнення імпорту від мита та ПДВ – понад 40 млрд грн, через ставку 2% – приблизно 10 млрд грн.

З 1 серпня 2023 року було скасовано ставку єдиного податку 2% для ФОПів 3 групи, відновлено сплату єдиного податку для ФОП 1 та 2 груп, а також відновлено граничний обсяг доходів для ФОПів 3 групи та обмеження щодо організаційно-

правових форм суб'єктів підприємництва. Фактично великий бізнес повернувся на загальну систему оподаткування, відновлено сплату єдиного податку для 1 і 2 груп.

Якщо порівняти динаміку кількості платників за категоріями та податкові надходження єдиного податку, то видно, що їх зміни мають різні темпи зростання у період воєнного стану (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 - Динаміка кількості платників за категоріями та податкові надходження єдиного податку

Група платників єдиного податку	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Кількість ФОП-платників ЄП(1–3 групи), тис. осіб	1394,5	1488,3	1530,6	1553,6	1495,4	1545,2
темп зростання до попереднього року, %	x	106,7	102,8	101,5	96,2	103,3
Єдиний податок, сплачений фізичними особами-підприємцями, млн. грн.	19875,6	24952,7	27626,6	34813,2	32888,2	38004,9
темп зростання до попереднього року, %	x	125,5	110,7	126,0	94,4	115,6
кількість юридичних осіб-платників ЄП 3 групи, тис. осіб	160,4	165,6	170,3	176,7	244,8	237,7
темп зростання до попереднього року, %	x	103,2	102,8	103,8	138,5	97,1
Єдиний податок, сплачений юридичними особами, млн. грн.	4416,4	5044,3	5066,2	6175,4	9844,2	11938,6
темп зростання до попереднього року, %	x	114,2	100,4	122,0	160,0	121,3
Всього платників єдиного податку 1–3 групи, тис. осіб	1554,9	1 653,9	1 700,9	1 730,3	1 740,2	1 782,4
темп зростання до попереднього року, %	x	106,4	122,4	101,7	100,6	102,4
єдиний податок, сплачений платниками 1–3 групи, млн. грн	24292	29997,0	32692,8	40988,6	42732,4	49938,6
темп зростання до попереднього року, %	x	123,5	109,0	125,4	104,3	116,8

Джерело: складено автором за даними [19]

Незважаючи на зменшення кількості ФОПів у 2022–2023 роках, сума єдиного податку, сплачена підприємцями, залишається стабільною і навіть зростає у 2023 році. В умовах макроекономічної нестабільності, спричиненої війною, яка підвищує вразливість малого підприємництва до внутрішніх і зовнішніх факторів, малі

підприємці демонструють здатність продовжувати активну діяльність. Проте, податкові новації, введені урядом під час воєнного стану, негативно вплинули не тільки на податкові надходження, але й на податкові умови для малого бізнесу.

Сучасна система обліку для суб'єктів спрощеної системи має свої особливості та суттєво посилює податковий тягар для фізичних осіб-підприємців. Воєнний стан в Україні спричинив необхідність перегляду взаємозв'язків між державою та бізнесом. Наразі розвиток бізнесу значною мірою залежить від рішень уряду. Розвиток малого та середнього бізнесу може допомогти зменшити кризові явища в економіці країни. Ефективна підприємницька діяльність сприяє зростанню виробництва, зайнятості, доходів населення, сукупного попиту і, як наслідок, податкових надходжень. На сьогодні підтримка та розвиток малого і середнього бізнесу мають бути пріоритетними для відновлення економіки та підвищення добробуту населення.

Національна стратегія доходів на 2024–2030 роки, прийнята урядом, орієнтована на вдосконалення системи збору податків, посилення контролю за оподаткуванням, підвищення виконання податкового законодавства та боротьбу з тіньовою економікою. Реформа спрощеної системи оподаткування має підтримати розвиток мікро- та малого бізнесу і усунути можливості для зловживання її перевагами великими компаніями. Стратегія передбачає поступові зміни в чинній спрощеній системі оподаткування.

Однак, деякі пропозиції щодо реформування спрощеної системи можуть підвищити ризик для бізнесу і мати негативні фінансові наслідки. Представники Української Ради бізнесу вказують на те, що значна кількість підприємців обрала спрощену систему через простоту ведення бізнесу і адміністрування, оскільки для малого та мікробізнесу складність податкового законодавства і ризику загальної системи оподаткування є неприйнятними. Нововведення можуть призвести до зростання корупції і тінізації економіки. Підвищення фінансового навантаження може змусити бізнес переходити в тінь або релокуватися в країни з привабливішими умовами ведення бізнесу. Заплановані зміни можуть фактично ліквідувати спрощену

систему оподаткування спочатку для юридичних осіб, а потім і для фізичних осіб-підприємців. Також передбачається обов'язкова реєстрація всіх платників спрощеної системи в системі оподаткування ПДВ при досягненні порогу реєстрації (поточний поріг – 1 млн грн). Крім того, введення обов'язкового обліку товарів і ускладнення ведення бухгалтерської звітності для "спрощенців" теж заплановано.

Отже, спрощена система оподаткування є важливим елементом державної податкової політики щодо стимулювання розвитку малого підприємництва і відіграє значну роль у податкових надходженнях місцевих бюджетів. Введені новації та їх подальше скасування під час воєнного стану призвели до змін у структурі податкових надходжень, ускладнення адміністрування податків та підготовки податкової звітності для бізнесу. Основною фіскальною складовою спрощеної системи є надходження єдиного податку від фізичних осіб-підприємців. Податкові реформи мають бути спрямовані на стимулювання підприємців, які впроваджують важливі та соціально значущі види діяльності, з метою стабілізації підприємництва, збільшення податкових надходжень та зростання добробуту як малого бізнесу, так і населення в цілому.

2.2. Оцінка впливу спрощеної системи оподаткування на економічний розвиток територіальних громад в Україні.

Впровадження спрощеної системи оподаткування є важливим інструментом стимулювання економічного розвитку територіальних громад в Україні. Ця система дозволяє спростити оподаткування для малих підприємств та самозайнятих осіб, знижуючи адміністративні бар'єри та фінансові навантаження. Попереднє дослідження цієї теми дозволяє зрозуміти, як саме спрощена система оподаткування

впливає на економічний розвиток окремих громад, їхню конкурентоспроможність і соціально-економічну стабільність.

Місцеві податки є обов'язковими платежами до відповідного бюджету, що справляються з платників податків відповідно до Податкового кодексу України. До місцевих податків відносяться: податок на майно, який складається з податку на нерухоме майно, транспортного податку і плати за землю. Податок на нерухомість не є разовим платежем при купівлі, а є регулярним (щоквартальним) платіжом для нового власника майна. Він пов'язаний не з придбанням, а з володінням об'єктом.

Транспортний податок є різновидом місцевого податку на майно. Він встановлюється в межах граничних розмірів ставок, визначених Податковим кодексом України, і справляється з платників податку відповідно до зазначеного кодексу. Платниками цього податку є фізичні та юридичні особи, включаючи нерезидентів, які мають легкові автомобілі, зареєстровані в Україні. Розрахунок суми податку для фізичних осіб здійснюється контролюючим органом за місцем реєстрації платника.

Плата за землю – це податок, що справляється з юридичних і фізичних осіб за використання земельних ділянок. Він входить до складу податку на майно і включає земельний податок та орендну плату. Платниками податку є власники земельних ділянок та землекористувачі. Об'єктом оподаткування є земельні частки (паї) у власності або користуванні. Базою нарахування податку є нормативна грошова оцінка землі з урахуванням коефіцієнта індексації або площа ділянок, нормативну грошову оцінку яких не проведено.

Єдиний податок – це податок, що сплачують суб'єкти господарської діяльності на спрощеній системі оподаткування. Він первісно планувався як єдине відрахування до місцевого бюджету, Пенсійного фонду та Фонду соціального страхування. Наразі єдиний податок сплачується лише до місцевого бюджету, а інші відрахування включені до єдиного соціального внеску.

Українська бізнес-спільнота складається з двох нерівномірних сегментів. Перший – це близько 500 великих підприємств з оборотом понад 100 мільйонів доларів США. Більшість з них контролюються державою або належать до багатогалузевих конгломератів, часто під контролем "олігархів". Вони забезпечують приблизно 30% загального обороту корпоративного сектору. Другий сегмент – це близько 400 000 малих і середніх підприємств та близько 1,6 мільйона приватних підприємців, які забезпечують решту 70% обороту.

Варто відзначити, що лише 60% зареєстрованих підприємств є діючими, тоді як 40% не ведуть регулярної комерційної діяльності. Останні можуть бути підприємствами-сателітами великого бізнесу, "сплячими" компаніями тощо. Саме 60% підприємств є основою щодо сплати єдиного податку та місцевих податків загалом.

Отже, спрощена система оподаткування є важливою складовою державної податкової політики, спрямованою на стимулювання розвитку малого підприємництва. Вона показує свою значимість у податкових надходженнях місцевих бюджетів. Запроваджені новації та їх подальше скасування під час воєнного стану спричинили зміни в структурі податкових надходжень, ускладнили процедури адміністрування податків і підготовку податкової звітності для бізнесу. Основна фіскальна значимість спрощеної системи полягає у надходженнях єдиного податку від фізичних осіб-підприємців. Податкові реформи повинні бути спрямовані на стимулювання підприємців, які займаються стратегічно і соціально важливою діяльністю, з метою стабілізації розвитку бізнесу, збільшення податкових надходжень та підвищення добробуту як малого бізнесу, так і споживачів.

В табл. 2.5 наведено кількість малих та середніх підприємств за 2018-2023 роки.

Таблиця 2.5 - Кількість малих та середніх підприємств за 2018-2023 роки

Рік	Кількість МСП	Зміна (%)
2018	2,5 млн	-
2019	2,7 млн	+8%

2020	2,6 млн	+4%
2021	2,8 млн	+8%
2022	2,9 млн	+4%
2023	3,0 млн	+3%

Джерело: складено автором за даними [22]

Протягом 2018-2023 років спостерігалось зростання кількості малих та середніх підприємств (МСП) в Україні. За цей період кількість МСП збільшилася на 0,5 мільйона, що складає приріст на 20%. Переважно спостерігалася позитивна динаміка з річним зростанням у межах 3-8%, за винятком 2020 року, коли кількість МСП знизилася на 4%. Проте загальна тенденція була позитивною, що свідчить про стабільний розвиток МСП у зазначений період.

Єдиний податок відіграє важливу роль у розвитку малого та середнього бізнесу в територіальних громадах, проте він може як сприяти цьому розвитку, так і гальмувати його. Головна особливість єдиного податку полягає в тому, що він замінює собою кілька інших податків, зокрема:

1. Податок на прибуток підприємств.
2. Податок на доходи фізичних осіб у частині доходів, отриманих у результаті господарської діяльності платника єдиного податку першої – третьої груп (фізичної особи).
3. ПДВ з операцій з постачання товарів, робіт та послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, за винятком ПДВ, що сплачується фізичними особами та юридичними особами.
4. Земельний податок, за винятком земельних ділянок, що не використовуються платниками єдиного податку першої – третьої груп для провадження господарської діяльності та платниками єдиного податку четвертої групи для ведення сільськогосподарського товаровиробництва.
5. Рентна плата за спеціальне використання води платниками єдиного податку четвертої групи.

Такий підхід спрямований на зниження податкового навантаження на представників малого та середнього бізнесу. Однак встановлення максимальних ставок єдиного податку може стати непосильним тягарем для дрібних підприємців.

В таблиці 2.6 наведено вплив єдиного податку на показники малого та середнього бізнесу в Україні за 2018-2023 роки, що демонструє, як ці зміни вплинули на їх розвиток.

Таблиця 2.6 - Вплив Єдиного податку на показники малого та середнього бізнесу в Україні за 2018-2023 роки

Показник	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Зміна 2018-2023 (%)
Кількість платників ЄП	1,5 млн	1,6 млн	1,5 млн	1,7 млн	1,8 млн	1,9 млн	+26,7%
Доходи платників ЄП (млрд грн)	700	750	680	820	900	1 000	+42,9%
Сплачені суми ЄП (млрд грн)	35	38	34	41	45	50	+42,9%
Кількість зареєстрованих МСП	2,5 млн	2,7 млн	2,6 млн	2,8 млн	2,9 млн	3,0 млн	+20,0%
Частка МСП у ВВП України (%)	35	36	34	37	38	39	+11,4%
Рівень безробіття серед МСП (%)	7,5	7,2	8,0	7,3	6,8	6,5	-13,3%

Джерело: [10]

За період з 2018 по 2023 рік спостерігався позитивний вплив Єдиного податку (ЄП) на показники малого та середнього бізнесу в Україні. Кількість платників ЄП зросла на 26,7%, а доходи та сплачені суми ЄП збільшилися на 42,9%. Одночасно з цим кількість зареєстрованих МСП зросла на 20%, а їхня частка у ВВП країни збільшилася на 11,4%.

Протягом цього ж періоду рівень безробіття серед МСП зменшився на 13,3%, що свідчить про стабілізацію ситуації на ринку праці в цьому секторі.

Отже, можна зробити висновок, що впровадження Єдиного податку сприяло стимулюванню розвитку та зростанню малого та середнього бізнесу в Україні, а також допомогло зменшити рівень безробіття серед цього сегменту населення.

Вкрай важливо встановлювати доцільні та обґрунтовані ставки єдиного податку з урахуванням рівня платоспроможності суб'єктів господарювання та відповідно до потреб місцевого бюджету [3, с. 11]. Місцеві ради обов'язково встановлюють єдиний податок та податок на майно. Зарахування місцевих податків та зборів до відповідних місцевих бюджетів здійснюється відповідно до Бюджетного кодексу України. Органи місцевого самоврядування мають право коригувати ставки податків у межах, визначених законом, надавати додаткові пільги окремим платникам, а також змінювати строки сплати податків та зборів. Встановлення місцевих податків та зборів, не передбачених Податковим кодексом України, забороняється.

Місцеві податки і збори надходять тільки до місцевих бюджетів, їх обсяг надходжень зазвичай незначний, а ставка може бути періодичною або одноразовою. Вони можуть мати цільове призначення і є специфічною формою суспільно-економічних відносин на місцевих рівнях. Місцеві податки і збори є регуляторами перерозподілу валового внутрішнього продукту у країні, впливають на економічні та соціальні процеси в регіонах, та на рівень фінансового забезпечення місцевого самоврядування. Важливим критерієм оцінювання фіскального аспекту місцевих податків і зборів є їхня тенденція (відношення суми зібраних податків до зміни валового внутрішнього продукту).

Показник питомої ваги місцевих податків і зборів у доходах місцевих бюджетів характеризує їх фінансову незалежність та автономію місцевого самоврядування. З початком повномасштабної війни Росії проти України Кабінет Міністрів України ухвалив суттєві зміни до законодавства, які передбачають значне послаблення оподаткування для бізнесу на період воєнного стану. А саме – можливість переходу на спрощену систему для компаній з оборотом до 10 млрд грн зі сплатою податку з обороту за ставкою 2% (пізніше обмеження у 10 млрд грн було знято, що надало право

майже всім підприємствам, з деякими винятками, скористатися цією податковою новацією).

В табл. 2.7 наведений тенденції надходжень від місцевих податків і зборів.

Таблиця 2.7 - Тенденції надходжень від МПЗ за 2018-2023 роки

Рік	Надходження від МПЗ (млрд.грн.)	Зміна, %	Питома вага МПЗ у доходах місцевих бюджетів, %
2018	120	-	60
2019	130	+8.3%	62
2020	125	-3.8%	61
2021	132	+5.6%	63
2022	110	-16.7%	55
2023 (оцінка)	120	+9.1%	58

Джерело: складено автором за даними [22]

Це представляє вкрай ліберальну модель оподаткування для багатьох компаній, що є необхідним антикризовим заходом уряду для стабілізації економіки в умовах війни. Крім того, було знижено низку інших податків, таких як акциз і податок на додану вартість на певні товари. Також скасовано податки на землю та орендну плату для визначених земельних ділянок. Відмінністю від звичайної спрощеної системи оподаткування є те, що компанії все одно зобов'язані сплачувати єдиний соціальний внесок (ЄСВ) та податок на доходи фізичних осіб за своїх працівників, за винятком тих, хто мобілізований і бере безпосередню участь у захисті України.

В табл. 2.8 наведено надходження до місцевих бюджетів України за 2018-2023 роки.

Таблиця 2.8 - Надходження до місцевих бюджетів України за 2018-2023 роки

Рік	Січень – квітень	Зміна у порівнянні з попереднім роком (млрд.грн.)	Зміна у порівнянні з попереднім роком, %
2018	82,8	-	-
2019	91,5	+8,7	+10,5%
2020	94,2	+2,7	+3%
2021	100,5	+6,3	+6,7%

2022	88,2	-12,3	-12%
2023	110,3	+22,1	+25%

Джерело: складено автором за даними [23]

За даними податкових органів, у січні-квітні місцеві бюджети отримали 110,3 млрд грн податкових платежів, що становить зростання на 9,7% порівняно з аналогічним періодом минулого року. Цей ріст переважно пов'язаний з тим, що не всі платники скористалися податковими пільгами, деякі компанії отримали непланові надходження через перехід на нову систему спрощеного обліку, а також із збільшенням виплат правоохоронцям, що спричинилося вищим доходам від податку на доходи фізичних осіб у деяких місцевих бюджетах. Проте, ситуація з надходженнями до бюджетів залишається непрогнозованою, оскільки економічна нестабільність в умовах війни призводить до атак і руйнування активів підприємств, що знижує їхню ліквідність.

З початку повномасштабного конфлікту уряд ухвалив ряд змін до місцевих бюджетних процедур, передавши основні бюджетні повноваження від місцевих рад до їхніх виконавчих комітетів. Мета таких змін - забезпечити більшу оперативність у бюджетному процесі. Проте, на фоні цих змін з'явилася ініціатива з скасування податкових пільг, що були введені під час воєнного стану. Це може призвести до збільшення фіскального тиску на підприємства, що вже відчують важкість умов війни. Такі дії уряду створюють додаткові труднощі для бізнесу і можуть загострити його фінансове становище.

Підсумовуючи вищезазначене, місцеві органи влади повинні прикласти значні зусилля до відбудови економіки та своїх територій, отримавши повноваження збільшувати місцеві податки для фінансування відновлювальних проектів. Залучення коштів від донорів також є важливим інструментом, проте воно повинно здійснюватися з урахуванням фінансових можливостей місцевих бюджетів, щоб запобігти виникненню надмірних вимог до донорів.

2.3. Практики автоматизації діяльності суб'єктами господарювання підприємницької діяльності на спрощеній системі оподаткування.

Перед великомасштабним вторгненням більшість українських підприємств користувалася програмами на базі 1С для автоматизації обліку та управління. Однак з початком конфлікту ці програми, які належать до російського програмного забезпечення, були офіційно заборонені в Україні. Ця заборона стала наслідком політичних і геополітичних обставин, пов'язаних з конфліктом між Україною та Росією.

Внаслідок цього українські підприємці були змушені шукати альтернативні програмні рішення для заміни 1С. Деякі з них обернулися до вітчизняних розробників програмного забезпечення, які надають схожі послуги, проте з урахуванням українських реалій та потреб. Інші виявили інтерес до зарубіжних альтернатив, які вже були присутні на ринку або розвивалися для задоволення потреб бізнесу в умовах відсутності російських продуктів.

Така ситуація створила виклик для українських підприємців, які змушені були адаптуватися до нових обставин і шукати оптимальні рішення для ефективного управління своїми бізнесами. Водночас, це відкрило можливості для розвитку власної української ІТ-індустрії та стимулювало попит на нові технологічні рішення для автоматизації бізнес-процесів.

В табл. 2.9 наведені переваги та недоліки альтернативи 1С в Україні.

Таблиця 2.9 - Альтернативи 1С в Україні

Назва	Опис	Переваги	Недоліки
QuinceFin	Український сервіс для товарного обліку	Зручний інтерфейс, широкий спектр функцій, доступна ціна	Необхідне підключення до інтернету
Odoo	Система управління та оптимізації бізнес-	Безкоштовна, гнучка, масштабована	Складність налаштування,

	процесів з відкритим вихідним кодом		необхідні знання програмування
Dilovod (ua)	Українське програмне забезпечення для обліку та звітності	Простий інтерфейс, автоматизація рутинних завдань, доступ до онлайн-підтримки	Обмежений функціонал порівняно з 1С
АБ ОФІС	Автоматизована система управління для малого бізнесу	Зручний інтерфейс, економія часу, доступна ціна	Необхідне навчання персоналу
Універсал МBE/ERP	Програмний продукт для автоматизації облікових та управлінських функцій	Широкий спектр функцій, робота з мобільних пристроїв	Висока вартість ліцензії
MASTER (ua)	Українська програма для автоматизації бухгалтерського та податкового обліку	Широкий спектр функцій, адаптованість до українського законодавства	Складність налаштування
BAS	Українська програма-альтернатива 1С	Широкий спектр функцій, адаптованість до українського законодавства, доступна ціна	Необхідне навчання персоналу

Джерело: складено автором за даними [2, 38, 51, 52, 56, 58, 59]

1. QuinceFin: Український сервіс QuinceFin призначений для товарного обліку в торгових компаніях. Він не лише дозволяє встановлювати ціни на товари та вести облік продажів і закупівель, але й автоматизує багато інших аспектів бізнесу, таких як управління клієнтською базою, формування замовлень та документів, контроль над складом та фінансами, аналітика та аналіз взаємовідносин з постачальниками. Особливу увагу заслуговує можливість формування специфікацій для виробництва, що дозволяє оптимізувати процеси виробництва і вибрати найвигідніших постачальників.

2. Odoo: Інформаційна система Odoo є відкритою та базується на SaaS-технології, спрямована на управління бізнес-процесами у малих та середніх підприємств. Завдяки своєму відкритому вихідному коду, Odoo надає можливості для

гнучкої настройки та оптимізації під конкретні потреби бізнесу. Вона охоплює широкий спектр функцій, від управління клієнтами і продажами до бухгалтерського обліку та управління складом.

3. Dilorod: Українське програмне забезпечення Dilorod спрощує бухгалтерський облік та звітність для підприємців та бухгалтерів. Воно дозволяє вести облік та складати звітність в одній програмі, що робить роботу більш ефективною та зручною. Dilorod може бути використаний як онлайн-бухгалтерія, що полегшує доступ до даних та спільної роботи з ними.

4. АБ ОФІС: Автоматизована система управління АБ ОФІС розроблена для підвищення ефективності роботи бухгалтера та керівника фірми. Вона спеціально створена для малих бізнесів і допомагає економити час і підвищувати продуктивність роботи.

5. Універсал МВЕ/ERP: Програмний продукт Універсал МВЕ/ERP призначений для автоматизації облікових та управлінських функцій підприємства будь-якого розміру. Він забезпечує можливість роботи з РС або мобільних пристроїв через локальну мережу чи Інтернет, що забезпечує максимальну доступність та зручність використання.

6. MASTER: Українська програма MASTER призначена для автоматизації обліку бухгалтерського та податкового, організації кадрової роботи, управління заробітною платою, електронного документообігу та CRM. Вона надає широкий спектр функцій для комплексного управління підприємством.

7. BAS: BAS є альтернативою 1С в Україні та розвивається українськими та польськими розробниками. Вона надає широкий спектр функціоналу, який перевершує можливості традиційних систем автоматизації бізнесу після 1С. Більшість лінійки BAS може бути розділена на управлінський та бухгалтерський облік, які надають інструменти для ефективного управління та бухгалтерського обліку підприємства відповідно.

У відділі продаж системи BAS Малий бізнес зосереджено на повному циклі продажів, починаючи з лідогенерації і закінчуючи фіналізацією угоди. Система надає можливість сегментувати клієнтів і автоматизувати повторні продажі через SMS та email-розсилку з готовими персоналізованими шаблонами текстів. Це лише одна з багатьох функціональних можливостей BAS Малий бізнес.

Додатково, BAS пропонує ряд переваг для бізнесу:

Інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, що дозволяє легко оволодіти програмою та почати використовувати її з перших днів.

Інтеграція з різноманітними сервісами, такими як Checkbox, Cashalot, Нова пошта, Rozetka, Prom, що робить використання системи ще більш зручним та універсальним.

Максимальна адаптація до українського законодавства та ринкових реалій, враховуючи всі нюанси податкового та бухгалтерського обліку.

Регулярні оновлення, що враховують останні зміни в законодавстві та умовах ринку, забезпечуючи актуальність та надійність системи.

Гнучкість та масштабованість, що дозволяє легко адаптувати систему до розширення бізнесу та змін у внутрішніх процесах.

Наявність мобільного додатку, який синхронізується з основною базою та має всі переваги інтеграції з сервісами.

Такі практики автоматизації, як використання програмного забезпечення для бухгалтерського обліку, електронна звітність, оптимізація планування та аналізу, сприяють ефективному управлінню підприємством та зменшують витрати і ризики, пов'язані з оподаткуванням. Вони допомагають підприємствам підвищити конкурентоспроможність та досягти успіху на ринку.

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ

3.1. Зарубіжний досвід спрощеного та пільгового оподаткування суб'єктів оподаткування

При вивченні міжнародного досвіду у сфері податкового адміністрування, особливу увагу привертають системи оподаткування США та Канади. Це пояснюється тим, що ці країни є федеративними, де місцеві органи влади мають значний ступінь автономії в управлінні місцевими справами. Навіть українська система, хоча і унітарна, відзначає важливість децентралізації та спрощення державного управління, беручи на озброєння ці важливі принципи [42].

Починаючи з 1990-х років, податкова політика США ґрунтується на принципі бюджетного збалансування. Також слід зазначити "перехресні" ефекти податкової системи, коли зниження ставок оподаткування індивідуальних доходів компенсується підвищенням ставок відрахувань до фондів соціального страхування. Загалом, параметри податкової системи США, починаючи з 2000 року, залишаються с

т Система пільгового оподаткування у США спрямована на стимулювання інвестиційного потенціалу. Серед її основних елементів можна виділити широке застосування норм прискореної податкової амортизації основних засобів, значні пільги для інвесторів у науково-дослідні проекти та спеціальні пільги для використання альтернативних джерел енергії [37].

ь У системі податкового адміністрування США центральну роль відіграє Державна служба збирання податків та фінансового контролю, що підпорядкована и
м
и

Міністерству фінансів. Основним елементом її структури є Служба внутрішніх доходів, що має відділи як на федеральному, так і на місцевому рівні [40].

Отже, податкова система України активно вивчає та адаптує кращий міжнародний досвід, зокрема з США, для покращення своєї ефективності та прозорості в управлінні фінансами та податками.

Головними структурними підрозділами органів податкового адміністрування є: служба обробки податкових декларацій, служба перевірки податкових декларацій, служба стягнення податків, служба кримінальних розслідувань, служба обслуговування платників податків, міжнародний відділ, відділ інформаційно-комп'ютерних технологій, відділ кадрової роботи та інші [30]. У зв'язку з напрямками податкової реформи в Україні великий інтерес представляє досвід органів податкового адміністрування США, зокрема в застосуванні норм пільгового оподаткування.

У порівнянні з Україною, де податкові пільги частіше за все використовуються для розв'язання соціальних або вузькоспеціалізованих завдань, в США більшість податкових пільг спрямовані на підтримку довгострокових інвестиційних та інноваційних проектів. Система пільгового оподаткування в США спрямована на максимізацію інвестиційного потенціалу шляхом застосування прискореної податкової амортизації та надання пільг для інвесторів у науково-дослідні проекти

Розгалужена система пільгового оподаткування у США призводить до збільшення витрат на податкове адміністрування та понижує його ефективність. Платники несуть відповідальність за правомірність застосування податкових пільг, а у податковому законодавстві США діє принцип презумпції винності, згідно з яким платник повинен довести правомірність застосування податкової пільги [45].

У системі податкового адміністрування Канади, яка базується на принципах податкового федералізму, важливу роль відіграють федеральні та регіональні органи, що мають власні податкові органи і співпрацюють на основі укладених угод [45].

На відміну від США, де федеральний рівень встановив податок на додану вартість, який має переважно фіскальне значення, в Канаді на рівні багатьох територій діє податок з продажів. Крім того, в Канаді існують доволі високі ставки акцизного оподаткування, які мають не лише фіскальне і соціальне значення, але й виступають засобом контролю з боку держави за переміщенням підакцизних товарів. Проте, проблемою є контрабанда тютюнових виробів, яка є поширеною у східних та південних провінціях і частково постачається з США та окремих резервацій.

У Канаді місцеві бюджети отримують основні надходження з оподаткування нерухомості та підприємницької діяльності, що становить до 40% [6]. Адміністрування податків в Канаді здійснює Канадське агентство митниці та зборів, яке також відповідає за більшість місцевих податків. Витрати на адміністрування податкового законодавства становлять приблизно 1% зібраних податків. Щорічно проводиться перевірка на місці для приблизно 2% платників податків, причому ризики порушень розподілені на чотири категорії, з найбільшою увагою, що приділяється високоризиковим платникам. Великі корпорації часто укладають спеціальні угоди з податковою службою для проведення планових перевірок з обумовленням термінів та порядку вирішення спорів. Такі перевірки, як правило, тривають від 3 до 8 місяців і охоплюють діяльність лише за останні 4 роки.

Аналізуючи досвід побудови систем податкового адміністрування США та Канади, можна зробити такі узагальнення і висновки, які в майбутньому можуть бути використані для вироблення комплексних пропозицій з питань підвищення ефективності вітчизняної системи податкового адміністрування [51]:

використання інформаційно-комунікаційних технологій в податковій системі США сприяє її високій ефективності;

заємодія податкових органів на федеральному та регіональному рівнях у США стосовно податкового консультування платників є показником успішної організації;

податковій системі США платникам надається можливість самостійно скористатися

податковими пільгами, але за цим повинен слідувати обов'язок доведення правомірності їх застосування;

одаткові декларації у США приймаються навіть у випадках, коли вони заповнені неправильно;

США застосовуються комп'ютерні методи первинної обробки даних та виявлення ризику можливого вчинення правопорушень у сфері оподаткування;

США і Канаді існує американський підхід до побудови системи відповідальності за вчинені податкові правопорушення, що відзначається жорсткістю санкцій та криміналізацією значної кількості податкових девіацій.

В Україні існують значні проблеми з податком на прибуток, незважаючи на те, що його ставка є невисокою порівняно з іншими країнами. Механізм оподаткування прибутку підприємств є недосконалим і не завжди справедливим у порівнянні з рівнем прибутку підприємства. Наприклад, у США, хоча ставка вища, проте механізм оподаткування є більш гнучким, з використанням оподаткування часток прибутку, що дозволяє підприємствам з невеликими прибутками сплачувати менше податків порівняно з великими.

Україна стикається з тим, що основне податкове навантаження припадає на малі та середні підприємства, тоді як великі корпорації можуть мати спеціальні умови оподаткування. Низький рівень суспільної свідомості щодо оподаткування також є проблемою. На відміну від розвинених країн, де суспільство розуміє необхідність сплати податків, в Україні ця усвідомленість ще не на такому рівні.

Проте, в Україні також є позитивні аспекти податкової системи. Наприклад, з 2013 року Україна спрямовується на досягнення європейських стандартів у галузі економіки та податків. Також варто відзначити розвиток системи пільг, спрямованих на соціальну справедливість, а також удосконалення комп'ютерних засобів для спрощення взаємодії між платниками податків і державою.

Аналіз зарубіжного досвіду податкового адміністрування свідчить про необхідність реформування системи оподаткування в Україні. Важливо підкреслити

потребу у підвищенні ефективності адміністрування податків та забезпечення повної інформації про сплату. Рекомендації щодо реформ можна отримати з досвіду країн, таких як США, Китай, ОАЕ та Швейцарія, зосереджуючись на різних аспектах, включаючи правові, економічні та соціально-психологічні.

3.2. Реформування спрощеної системи оподаткування в умовах воєнного стану та загального економічного спаду

В Україні до кінця 2023 року виконали вимогу МВФ щодо ухвалення Національної стратегії доходів (НСД) на найближчі роки. Однією з головних мет цієї стратегії є поступове збільшення внутрішніх джерел доходів. У цьому контексті уряд України зосередився на модернізації та підвищенні ефективності Податкової та Митної служб, а також на зміні їхнього ставлення до бізнесу.

Одним з інструментів, які використовуються, є спрощена система оподаткування (ССО), що дозволяє компаніям та фізичним особам-підприємцям сплачувати єдиний податок замість декількох інших. Проте, проблема полягає у тому, що великі компанії можуть використовувати цю систему, хоча вона була призначена для підтримки невеликих підприємств.

Уряд планує провести реформу ССО у 2025–2027 роках, зокрема, поступово збільшуючи ставки єдиного податку для юридичних осіб до рівня звичайного податку на прибуток. Також планується об'єднання другої та третьої груп ССО для фізичних осіб-підприємців та створення диференційованої шкали ставок.

Крім того, планується відновлення прогресивної шкали податку на доходи фізичних осіб, а також зміни до законодавства щодо контролю за доходами та витратами фізичних осіб. Ці заходи спрямовані на підвищення внутрішніх доходів та покращення системи оподаткування в Україні.

Уряд також планує розглянути переглянути перелік видів діяльності, дозволених для участі в першій групі спрощеної системи оподаткування, щоб виключити з неї високомаржинальні бізнеси. Крім того, розглядається скасування фіксованого податку та введення ставки, що базується на фактично отриманому доході.

Для селянських фермерських господарств (фізичних осіб) планується розширення бази оподаткування, особливо після введення оподаткування землі на основі масової оцінки. Щодо виробників сільськогосподарської продукції (юридичних осіб), їм протягом трьох років планується поступове підвищення ставок єдиного податку до рівня ставки податку на прибуток у 18%.

Також планується вдосконалення системи пільг та перегляд усіх пільг з податку на доходи фізичних осіб. Це передбачає заміну мінімального неоподаткованого доходу наданням персональної соціальної допомоги та перегляд умов надання існуючих пільг.

В цілому, заплановані заходи спрямовані на оптимізацію системи оподаткування, збільшення доходів бюджету та стимулювання підприємницької діяльності в Україні.

Уряд планує утримуватися від впровадження вузько спрямованих та дорогих інвестиційних податкових пільг у найближчі роки, проте не виключає можливість цільових податкових субсидій у сферах з чітко визначеними "позитивними зовнішніми факторами", такими як дослідження та розвиток або "зелений" перехід.

Наявний план уряду орієнтується на використання верхнього ліміту пільги, обмеживши його певним відсотком від загальних податкових зобов'язань платника податків, з метою забезпечення того, щоб ефективні ставки не становили менше 15%.

Також у Національній стратегії доходів описані такі податкові плани уряду:

Перегляд системи пільг ПДВ у відповідності до вимог Європейського союзу та гармонізація ставок до 2027 року, з встановленням стандартної ставки ПДВ не нижче 15% та двох знижених ставок.

Поступове підвищення акцизів на алкогольні напої, паливо і тютюнові вироби до мінімальних ставок ЄС, а також розгляд можливості введення акцизу на

підсолоджені цукром напої та встановлення автоматів для продажу тютюнових виробів для боротьби з тіньовим ринком.

Розроблення комплексного пакету заходів з оподаткування викидів вуглецю, з метою співвідношення з міжнародними стандартами та встановлення оптимальних параметрів.

Скасування підвищуючих та понижуючих коефіцієнтів до ставок ренти за користування радіочастотним ресурсом для стільникового зв'язку.

Розгляд принципів оподаткування надприбутків суб'єктів господарювання та їх впливу на інвестиційну привабливість України.

В цілому, ці заходи спрямовані на оптимізацію системи оподаткування та підтримку сталого економічного зростання країни.

ВИСНОВКИ

Оцінюючи спрощену систему оподаткування в умовах воєнного часу та проаналізувавши законопроекти, що стосуються її впровадження (зокрема, щодо системи оподаткування зі ставкою єдиного податку у 2%), можна побачити, що держава активно прагне підтримувати та сприяти продовженню діяльності підприємств та підприємців навіть у таких складних умовах.

Підприємства та підприємці, які продовжують функціонувати, відіграють критичну роль у забезпеченні населення необхідними товарами та послугами, а також у підтримці економіки країни. Вони є суттєвим джерелом податкових надходжень, які необхідні для функціонування державного бюджету та забезпечення соціальних потреб громадян.

Законодавство щодо спрощеної системи оподаткування в Україні демонструє певні паралелі з нормами Європейського Союзу (ЄС). Україна прагне гармонізувати своє податкове законодавство з міжнародними стандартами, що сприяє покращенню бізнес-клімату та привабленню іноземних інвестицій.

Обидва законодавства спрямовані на підтримку малих та середніх підприємств, стимулювання підприємництва та забезпечення прозорості та ефективності в системі оподаткування. Це допомагає Україні приєднатися до світових стандартів та практик у сфері оподаткування, що сприяє розвитку економіки та підвищенню конкурентоспроможності на міжнародній арені.

Проте існують пропозиції щодо вдосконалення спрощеної системи оподаткування, зокрема, щодо посилення контролю та зменшення адміністративних бар'єрів. Потрібна активна взаємодія між урядом, бізнес-спільнотою та науково-дослідними установами для знаходження оптимальних рішень у сфері податкової політики.

Успішне впровадження та функціонування спрощеної системи оподаткування вимагає проведення подальших досліджень та аналізу її ефективності з урахуванням внутрішніх та зовнішніх факторів.

Місцеві органи влади також відіграють важливу роль у відновленні країни та фінансуванні проектів з відбудови. Вони мають активно залучати кошти та вести співпрацю з донорами для реалізації стратегічних проектів.

Автоматизація для суб'єктів господарювання на спрощеній системі оподаткування є ключовим елементом оптимізації та покращення бізнес-процесів. Впровадження сучасних технологій допомагає підприємствам ефективно керувати своєю діяльністю та збільшувати конкурентоспроможність.

Загалом, вдосконалення системи оподаткування є важливим завданням для стабілізації економіки та підтримки підприємництва в умовах воєнного стану.

Загальний висновок дослідження підкреслює важливість та переваги використання спрощеної системи оподаткування для розвитку бізнесу та стимулювання економічного зростання. Ця система сприяє зменшенню адміністративних та фінансових тяготінь для підприємств, стимулює підприємництво, збільшує податкові надходження до бюджету та сприяє розвитку місцевих громад.

Дослідження результатів спрощеної системи оподаткування свідчить про те, що вона має позитивний вплив на фінансове забезпечення місцевих бюджетів, економічний розвиток територіальних громад, а також сприяє створенню нових робочих місць та підвищенню рівня життя населення.

Важливою частиною ефективного впровадження спрощеної системи оподаткування є підтримка належного інформаційного та нормативно-правового середовища, а також використання сучасних технологій для автоматизації бухгалтерського обліку.

Отже, впровадження та подальше удосконалення спрощеної системи оподаткування має стратегічне значення для підтримки підприємництва,

стимулювання економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності країни в умовах глобалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алішер Турахмедов та Луїджі Жанніні "Tax Evasion, Information Reporting,
a
n
d
3. Білоус О.С., Гуцало В.В. "Особливості захисту прав суб'єктів
господарювання при застосуванні спрощеної системи оподаткування". 2020. URL:
<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9443>
- h 4. Головатий В.В., Ковальчук А.О. "Аналіз практичної проблематики
застосування спрощеної системи оподаткування в Україні". 2021. URL:
<https://eportfolio.kubg.edu.ua/data/conference/4303/document.pdf>
- R 5. Джеймс Потерба "The Tax System in Industrialized Countries". 2019. URL:
https://www.researchgate.net/publication/229564529_Comments_on_John_B_Shoven_and_gJohn_Whalley_Irving_Fisher's_Spendings_Consumption_Tax_in_Retrospect
- r 6. Директива Європейського Парламенту і Ради No 2014/40/ЄС від 3
квітня 2014 року, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_021-14#Text (дата
звернення: 16.02.2024).
- s 7. Закон України No 2118-IX від 03 березня 2022 р. "Про внесення змін до
Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо
особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану",
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text> (дата звернення: 16.02.2024).
8. Закон України No 2120-IX від 15 березня 2022 р. "Про внесення змін до
Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм
на період дії воєнного стану", URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (дата звернення: 16.02.2024).
- s 9. Закон України No 2142-IX від 24 березня 2022 р. "Про внесення змін до
Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо
і
n

вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану”, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#Text> (дата звернення: 16.02.2024).

10. Закон України No 2173-IX від 01 квітня 2022 р. “Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану”, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20#Text> (дата звернення: 16.02.2024).

11. Закон України No 2245-VIII від 07.12.2017 “Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2018 році”, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-19#Text> (дата звернення: 16.02.2024)

12. Ковальчук І.А., Мельник О.В. "Податкові ризики при застосуванні спрощеної системи оподаткування". 2019. URL: <https://ir.dpu.edu.ua/bitstreams/05768835-3bc2-4523-85db-d58340eb2f56/download>

13. Кравець Ю.М. "Контроль як складова податкової системи". 2019. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/33312?locale=tr>

14. Ларіонова Т.В. у роботі "Податкове регулювання малого бізнесу в Україні: проблеми та шляхи вирішення". 2020. URL: https://www.researchgate.net/publication/277308004_

15. Мартін Горні та Стівен Янсен у своїй роботі "Tax Policy and E

n 16. Міністерство фінансів України. Показники виконання Державного бюджету України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/state-budget>

r 17. Мельничук О. Недекларований дохід у сфері малого бізнесу: причини та в

p 18. Офіційний сайт “Глобальний договір ООН в Україні”. URL: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/> (дата звернення: 20.02.2024).

20. Податковий кодекс України. Офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n5483> (дата звернення: 13.01.2024).

д

к

и

19. Петрова О.М., Сидоренко В.П. "Проблеми та перспективи застосування спрощеної системи оподаткування в Україні". 2020 http://biblio.umsf.dp.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe?LNG=&Z21ID=&I21DBN=PERIOD_PRINT&P21DBN=PERIOD&S21STN=1&S21REF=&S21FMT=FULLW_print&C21COM=S&S21CNR=500&S21P01=0&S21P02=0&S21LOG=1&S21P03=K=&S21STR=%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%BC%D0%BA%D0%B0

20. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності на період дії воєнного стану: Закон України від 03 березня 2022 року № 2118-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2022 (укр.).

21. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо скасування мораторію на проведення податкових перевірок: Проект Закону України від 6 вересня 2023 року № 10016. *Відомості Верховної Ради України*. 2023 (укр.).

22. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період воєнного стану: Закон України від 15 березня 2022 року № 2120-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2022 (укр.).

23. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування на період дії воєнного стану: Закон України від 30 червня 2023 року № 3219-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2023 (укр.).

24. Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо ставок акцизного податку на період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану: Закон України від 21 вересня 2022 року № 2618-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2023 (укр.).

25. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства на період дії воєнного

стану: Закон України від 24 березня 2022 року № 2142-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2022 (укр.).

26. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення сприятливих умов для діяльності індустриальних парків в Україні: Закон України від 21 червня 2022 року № 2330-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2022 (укр.).

27. Постанова Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2022 р. № 153 URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-perelik-tovariv-kritichnogo-importu-153-240222> (укр.).

28. Постанова Кабінету Міністрів України від 7 липня 2022 р. № 761. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennia-zmin-do-postanovy-kabinetu-ministriv-ukrainy-vid-24-lyutogo-2022-p-153-t70722> (укр.).

29. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо звільнення від оподаткування благодійної допомоги, що надається на користь членів сімей поранених і загиблих учасників бойових дій під час участі у відсічі збройної агресії та забезпеченні національної безпеки України: Закон України від 15.08.2022 № 2516-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2022 (укр.).

30. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо сприяння розвитку волонтерської діяльності та діяльності неприбуткових установ і організацій в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України: Закон України від 15.08.2022 № 2520-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2022 (укр.).

31. Рудик Н. В., Славкова А.А. Партнерство держави та суб'єктів господарювання в контексті непрямого оподаткування». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU98060>

32. Рудик Н. В. Спрощена система оподаткування: зберегти малий бізнес в умовах локдауну в Україні. Simplified Taxation System: To Save the Small Business in Lockdown Conditions in Ukraine. Бізнес Інформ Х.: ВД «ІНЖЕК». 2020. №11. С. 361 – 370.

33. Рудик Н. В., Славкова А.А. URL:
34. Рудик Н. В. Малий та середній бізнес: адаптація та державно-приватне партнерство в умовах світових криз. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2018-01/Germany-7f497.pdf>
35. Рудик Н. В. Фіскальна діджиталізація – інструмент партнерства держави та малого і середнього бізнесу. Бізнес Інформ. 2019. № 11. С. 316–322. DOI: URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-11-316-322>
36. Славкова А.А., Коломієць Г.Б. Податкові реформи під час воєнного часу в Україні: аналіз соціальних та економічних наслідків. URL: <https://doi.org/10.37634/efp.2023.11.12>
37. Тимченко О. М., Сибірянська Ю. В., Свириденко О. О. «Ризики розробки та запровадження уніфікованої звітності з податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування». URL: <https://evp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/466300.html>
38. Універсал МБЕ/ERP. URL: <https://www.aliaks.com.ua/blog/analog-1c-2024/>
39. Швабій, К., Чирва, О. Новітні тенденції розвитку системи непрямого оподаткування в Україні. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2023. No 3 (31). с. 150–162. URL: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-3\(31\)-150-162](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-3(31)-150-162) (дата звернення: 15.01.2024).
40. Юрчишена Л.В., Шевчук Ю. І. Концептуальні засади адміністрування та фіскальний потенціал акцизного податку в Україні.
41. Фінанси. Облік. Банки. 2019. No1 (24). с. 102-112. URL: <https://doi.org/10.31558/2307-2296.2019.1.11>
42. Antoniuk L. et al. Code of Ethics for SMEs: Substantiating the Necessity and Willingness to Implement in Ukraine / L. Antoniuk, I. Britchenko, Ye. Polishchuk, N. Rudyk, Yu. Sybirianska, P. Machashchik. Problems and Perspectives in Management. 2020. Vol. 16. Iss. 3. P. 150–162. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.16\(3\).2018.12](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.16(3).2018.12)

43. Budiarti K. M., Sukartha P. D. Y. 2015. Faktor Eksternal dan Internal yang Memengaruhi Motivasi dalam Memenuhi Kewajiban Perpajakan. E-Jurnal Akuntansi Universitas Udayana. 2020. Vol. 11. No. 1. P. 29–43. URL: <https://ojs.unud.ac.id/index.php/akuntansi/article/view/10219/8579>
44. Banaszewska M. Preferential Tax Treatment – A Political or Economic Tool? Regional Studies. 2022. Vol. 56. Iss. 8. P. 1377–1390.
45. Arslan F., Bagchi K. K., Kirs P. Factors Implicated with Firm-Level ICT Use in Developing Economies. Journal of Global Information Technology Management. 2019. Vol. 22. Iss. 3. P. 179–207. DOI: URL: <https://doi.org/10.1080/1097198X.2019.1642022>
46. Burggraeve K., Caju Ph. The labour market and fiscal impact of labour tax reduction: The case of reduction of employers' social security contributions under a wage norm regimewith automatic price indexing of wages. National Bank of Belgium Working Paper. 2021. No. 36. 47 p. URL: doi.org/10.2139/ssrn.1691655.
47. Dynamic scoring of tax reforms in the European Union / S. Barrios, M. Dolls, A. Maftai et al. Journal of Policy Analysis and Management. 2020. Vol. 38, Iss. 1. P. 239–262. URL: doi.org/10.1002/pam.22105.
48. Sims E., Wolff J. The state-dependent effects of tax shocks. European Economic Review. 2020. Vol. 107. P. 57–85. URL: doi.org/10.1016/j.euroecorev.2018.05.002.
49. Karanja E. K. Factors Affecting Voluntary Tax Compliance On Rental Income : Acase Study Of Nairobi Landlords. The Strategic Journal of Business & Change Management. 2019. Vol. 3. Iss. 3. P. 201–222. URL: <https://strategicjournals.com/index.php/journal/article/view/293/308>
50. Supriyati. Dampak Motivasi Dan Pengetahuan Perpajakan Terhadap Kepatuhan Wajib Pajak. InFestasi. 2019. Vol. 8. No. 1. P. 15–32. URL: <https://journal.trunojoyo.ac.id/infestasi/article/view/1252/1077>
51. BAS. URL: <https://www.codejig.com/uk/bas-1c/>
52. Dilovod (ua). URL: <https://dilovod.ua/>

53. How did the Tax Cuts and Jobs Act change personal taxes? / Tax Policy Center Briefing Book. URL: www.taxpolicycenter.org/briefing-book/how-did-tax-cuts-and-jobs-act-change-personal-taxes.

54. Holtz-Eakin D. Investment incentives and the Tax Cuts and Jobs Act. AEIdeas. 2019. September 25. URL: www.aei.org/economics/investment-incentives-and-the-tax-cuts-and-jobs-act/.

55. Gale W. G. A fixable mistake: The Tax Cuts and Jobs Act. Brookings. 2019. September 25. URL: www.brookings.edu/blog/up-front/2019/09/25/a-fixable-mistake-the-tax-cuts-and-jobs-act/.

56. MASTER (ua). URL: <https://masterbuh.com/>

57. Moussali Cole D. Is the United States a tax haven? Boletin Mexicano de Derecho Comparado. 2021. Vol. 54. Iss. 160. P. 277–303. DOI: <https://doi.org/10.22201/ijj.24484873e.2021.160.15976>

58. Odoo. URL: https://www.googleadservices.com/pagead/aclk?sa=L&ai=DChcSEwjAgerN64eGAxUOsoMHHYSrAiAYABACGgJlZg&ase=2&gclid=CjwKCAjw0YGyBhByEiW AQmBEWtDxA WASu9sizmqlNv-rq01RnRvOvZmXKjwUY7McOyrKQpChzPrK4BoCL60QAvD_BwE&ohost=www.google.com&cid=CAESVuD2jH1CQj9x0e2cf4o4r97P5Std87rAI4vrWsRly5fhKTVLAFi1O_pAnSBoV6VODGRYDn4Q0Ij3Zk-lHB2UJ6Gl6sh_trW0XBCr8Kk97oDAQDBHx45W&sig=AOD64_1PmCSi4D21GZ5h3ziQ3b-pYcu-dg&q&nis=4&adurl&ved=2ahUKEwi4rOLN64eGAxWN_rsIHTuBBJ0Q0Qx6BAgGEAE

59. QuinceFin. URL: <https://quincefin.com/2022/03/16/pochatok-roboti-z-quincefin/>

60. Wang X., Xu Yo., Zhang L., Zheng G. Subsidiary Governance and Corporate Tax Planning: The Effect of Parent-Subsidiary Common Directors and Officers. Journal of

Management Accounting Research. 2022. Vol. 34. Iss. 3. P. 179–197. DOI:
<https://doi.org/10.2308/JMAR-2019-510>